

ცისკარი.

1 8 6 8

მ ა რ ტ ი.

წელიწადი მეორეზე.

წოდება თხზულებათა:

1, — სიტუა, ახალთა სასამართლოთა ზედა, გაბრიელ
გისეპოზისა. 2, განცხადება აცისკრის, რედაქციისაგან;
3, ძველსა და ახალს შუა, (კომედია ხუთ მოქმედებად)
ბ. წერეთლისა; 4, შაჰურის ხმა (ლექსი) აკ. წერეთ-
ლისა; აკ. წერეთელს-ივ. კერესელიძისა; 5, კალმასობა,
იონე ბატონის-შვილისა.

ტ ფ ი ლ ი ს ს.

კერესელიძის სტამბაში.

23

1868 წელი

სიტყვა.

დიდ მარხვის მეორეს კვირავებსა ზედა.

ახალთა სასამართლოთა ზედა

თქმული ქუთაისს გაბრიელ ეპისკოპოსისა-მიერ.

„რამეთუ რა იგი ფარულად იქმნების მათ
მიერ საძაგელ არს სიტყვადც. ხოლო
ყოველივე მხილებული ნათლისაგან გა-
მოცხადდების. რამეთუ ყოველივე გან-
ცხადებული ნათელ არს. (ეფეს. ე. იბ. იგ.)

თუმცა საგანი იგი, რომელზედაც დღეს განვიზრახეთ უბ-
ნობა თქუტუნთანა, პირ და პირ არ შეეხება ჩუტუნსა სული-
ერსა მსახურებასა, გარნა ჩუტუნ მაინც გარდაესწეიტეთ ლაპა-
რაკი მას ზედა; პირველად მისთვის, რომ ამ საგანზედ არის
დამოკიდებული მშვიდობა, მყუდროება და ყოველი წარმა-
ტება თქუტუნისა ამ სოფლად მოქალაქობისა: მაშასადამე მას
გაქვს დიდი კავშირი თვთ ქრისტიანობისა, ეინაჲდგან თვი-

ნიერ მმეიდობასა და მყუღროებისა ქრისტიანე ვერ ასრუ-
ლებს მისსა სჯულსა; მეორედ, თუმცა, ჩუენ ვართ თქუენნი
მოძღვარი და წინამძღოლნი ზეციერისა მხოლოდ მიმართ სა-
სუფეველისა, გარნა, ეითარცა მოძმეთა თქუენთა, არ შეგვი-
ძლია არ ზიეილოთ მონაწილეობა ხორციელსაცა შინა
თქუენსა ცხოვრებასა; ყოველი თქუენი წარმატება და ბედ-
ნიერება ამ სოფელში გეახარებს ჩუენცა, გარნა ყოველი
თქუენი მწუხარება და კადნიერება ჩუენთვისაც არის სამწუ-
ხარო.

რომელი არის ეს საგანი? ახალი წყობილება და წესი
მართლ-მსაჯულობისა, სამართლისა და სასამართლოთა, რომე-
ლი თქუენ გამოგეცხადა იმ ზღვარზე კვირიაქს, უმაღლე-
სითა მოწყალე ხელმწიფის ბრძანებითა. —

ეს ცვლილება არის ერთობ დიდი; იგი ყოველის კერძოთ
შეგეცხადა თქუენ; მან უნდა გააუმჯობესოს ყოველნი კერძო-
ნი თვენისა ამ სოფლად მოქალაქებისა. მრავალნი ცვლი-
ლებანი მოახდინა აწინდელმა ხელმწიფემან გაუმჯობესობისა
და გაბედნიერებისათვის მისთა ქვეშევრდომთა; თითქმის,
ყოველთა უდიდესი და უმეტესად სასარგებლო არის ეს ცვ-
ლილება, რომელზედაც აწ ჩვენ ვიტყუით, როგორათაც სი-
მართლე და მართლ-მსაჯულებს არის უმაღლესი და უსაჭი-
როესი ყოველთა სხუა საზოგადოების მოთხოვნილებათა,
ზსგავსადე, გაუმჯობესობა და შემსუბუქება მართლ-მსაჯუ-
ლების აღსრულებისა არის უდიდესი ყოველთა სხუათა გა-

ნათლებულის მთავრობის ზრუნვათა და მოვალეობათა; და აჰა ესე რაკეთილმან და დიდ სულოენმან ხელმწიფემან ჩტუნმან შეაესო ეს უმთავრესი მის ჩტუნდამი მოვალეობა.

გარნა რასა შინა მდგომარეობს ეს ახალი წყობილება? რათ გასხვავდება იგი უწინდელისაგან? მოკლე პასუხი ამისი იქნება შემდგომნი: ძველი სამართალი სრულდებოდა, პირველად ფარულად, ანუ საიდუმლოდ, ოთხ კედელშუა; მეორედ წერილობითი სახითა, მესამედ გრძლად და გვიან. ახალი წესიკი, წინააღმდეგ ამის, პირველად უნდა აღსრულდეს განცხადებულად, ანუ სახალხოვ; მეორედ, უმეტესი ნაწილი, ზეპირად, ესე იგი: ლაპარაკით და არა წერილობით; მესამედ, მსწრაფლად, მალადა; ანუ ვითარცა თქმულ იყო უმაღლესსა ხელმწიფე იმპერატორის მანიფესტსა შინა, ამიერიდამ სამართალი ყოველი კაცისათვის უნდა იყოს განცხადებული, მსწრაფლი, სწორი და პირ მოუთნელი.

ამ მოკლე აღწერისაგან მენცე შეგვიძლია, ძმაო, ასწავნათუ რით აჯობებს ახალი სამართლის წესი ძველსა წესსა. აქ არის ადგილი, ახლა, განვიმეორეთ ჩტუნ ის საღმრთო წერილის სიტყვა, რომლითაც დავიწყეთ ეს უბნობა: რომელი იგი ფარულად იქმნებოდა მათ მიერ სხვაგელ არს სიტყვადცა. წმინდა მოციქულმა ეს სიტყვა წარმართთა ზედა: რომელნი პრაეალთა სხვაგელთა საქმეთა იქმოდენ ფარულად. მართალია, ნამეტანი იქმნება ახლა ჩტუნ რომ ესტეჟბთ, რომელ ძველთა სხამართლო-

თა შინა ყოველნი საქმენი წარმოებდენ უსამართლოდ; გარნა ის კი მართალია რომელ მრავალნი საქმენი გარდაწყდებოდენ მათ შინა უსამართლოდ და საძაგლად. რისთვის? მისთვის რომ ფარულად სწარმოებდნ მათ შორის საქმე. არხვენ იყო მხილებელი და გამტყუნებელი მათი. გარნა იხლა დაწყებულთა სასამართლოთა ზედა განვიმეოროთ კვალად თავი-დამეე მოყვანილი სიტყვა: ხოლო ყოველივე მხილებული ნათლის აგან გამოცხადდები, რამეთუ ყოველივე განცხადებული ნათელ არს. რადგანაც ახალთა სასამართლოთა შინა სამართალი უნდა აღსრულდეს განცადებულად, სახალხო, უთუოდ მათ შინა ყოველი საქმე გარდასწყდება სისწორით. მოსამართლე მთუ ბრუნდელ წაიყენა საქმე ათასი კაცი ეყოლება მას მხილებელი და გამამტყუნებელი.

ახლად დაწესებული სამართალი კიდევ მისთვის უნდა იყოს ჩუპნ აქაურ მცხოვრებთათვის საყვარელი, რომელ იგი, ერთი მხრით, დაემზგაესება ძველად მყოფს ჩუპნში სამართალსა და ჩუპულებასა. ძველ დროებაში ჩუპნში სამართალი, თუმცა იყო სუსტი, ხშირად პირ მოთნე და უმართლო, გარნა ერთი კარგი თვსება ჰქონდა მას, იგი მალე გათავდებოდა; წარმოებდა სახალხო, ხშირად ქვემე ხეთა, და ეზოებში. გარნა, ჩუპნ, მოძღვართა თქუტათა ახალი სამართლის წესდება გეახარებს მით უმეტესად, რომელ თუ, შეწყენითა ღუთისათა, ახალთა მოსამართლეთა კეთილ გონიერად წაიყ-

უნეს იგი, მას ექმნება კეთილი მოქმედება აქაურთა მცხოვრებთა ზედა. ახალსა ამას სჯულსა სწორეთ ის თვისება აქეს, რომელ იგი გასწავლის, შენ, ძმაო, ყოველისა ცუდისა სიტყვისა და საქმის მორიდებასა. — ამიერიდამ შენ სწორეთ იძულებული იქმნები აღვირი უსხა შენსა ცუდსა ხასიათსა და ჩუტულებასა. ბქამომდე შენ ერთობ აღკილად დაჩაგრადი ვისაც მოერეოდი. რისთვის? მისთვის რომ დაჩაგრული კაცი მალე ვერ იბოენიდა სამართალსა. სად იყო იმერეთში, ანუ სად არის ახლაც ჯერეთ სჯულის შიში, ცუდის საქმის მორიდება, ადამიანის პირის პატივის-ცემა. ჩუტუნში პატივის ცემა აქეს ტანისმოსს, პატივის ცემა აქეს სახელს, პატივის ცემა აქეს სიმდიდრესა: ადამიანს პირადი პატივი არ აქეს. საწყალი და ღარიბი კაცი ხშირად იყო დათრგუნული და დასრესილი მდიდარისა და მძლავრისა კაცისაგან. გარნა ამიერიდამ იქმნება, ღუთის მაღლით, ახალმა სჯულმა გეასწავლოს პატივისცემა კაცის, ვითარცა კაცის, ადამიანის; აჰა რა უნდა ახარებდეს ყოველსა ქრისტეს მოყვარეს კაცსა; აჰა რა გეაიმედებს მოძღვართა თქუტუნთა!

გარნა, ძმაო, თუ გსურს ამ დიდ ცვლილებას მიეცეს წარმატება, თუ გსურს რომ ახალმა წყობილებამ უმეტესი კეთილი გაცოს შენ და ყოველსა საზოგადოებასა, მიიღე გულითადი მონაწილეობა მას შინა, რა სახით? ამ სახით, რომ სადაც შეგეძლოს შეეწიე მსაჯულთა, რათა სიმართლე არ

დაიძალოს. მოწამედ თუ იქნები მოწოდებული კეთილ სკინდისანად აღიარე ყოველი რაფცა იცა. აჰა, ესერა კარნი სსამართლოჲსანი არიან გაღებულნი. ხშირად შეხვიდოდე სასამართლოში და ყურს დაუგდებდე როგორ სწარმოებს სამართალი. თუ შეატყო რომ მოსამართლე გონიერად მიუძღვის სამართალსა, აქე, დალოცე, წაახლისე; თუ სიბრუნდე რაჲმე შებტყო, თამამად გაამტყუნე; ბევრიც იყიარე საზოგადოებაში. ესოეთი ბეჯითი საზოგადოების ყურადღება მღვიძარედ და ფრთხილად დაიჭერს მოსამართლეთა, და აქადგან საზოგადოებას მიეცემა აღუწერელი და განუზომელი სიკეთე. ღმერთო, აღღებრძელე კეთილი და დიდ სულოვანი ჩუპნი ზეღმწიფე! ღმერთო! მაეც ძალი ახალსა სჯულსა და მხნეობა მსაჯულთა! ამან.

„ცისკრის, რედ აქციის აგან.“

ამ წლას, თებერვლის ცისკრის მეორე ნუმერში დაბეჭდვით, ჩანებული ლექსი „იმედი“, რომელსაც გადმოგვცა თვით ავტორმა დასაბეჭდავთ „ცისკარში“, ეს ლექსი „დროებს“, გადაუბეჭდავს თავის გაზეთში, მარტის პირველს, მეცხრე ნომერში. ამ ლექსის გადბეჭდა დიდად სასიამოვნოთ მივიღეთ, რადგანც ბევრი კელის მომწერა ჰყავს ამ გაზეთს და მამასადამე ბევრნიც წაიკითხავენ, და ამ გვარი შესანიშნავი ლექსი არ დარჩება უყურადღებოთ, — მაგრამ, რიგი და წესი იყო, მოეხსენებია ამ პატივცემულს გაზეთს, საიდანაც იყო გადბეჭდილი, — ეს მოუხსენებლობა ჩუპნ მაგდენს არ გვაწუხებს, მხოლოდ ეს გვაწუხებს, რომ ეს ლექსი ბევრის შეცდომა-ებით არის გადბეჭდილი და ზოგი ერთს ალაგას აზრი შეუსცლიათ. იქნება არ დაჯეროს მკითხველმა ეს ჩვენი შენიშვნა და ამისთვის მაგალითად ამოეწერათ იმ ალაგებს ერთს ალაგს ავტორი ანბოებს:

„მაგრამ აქ ხშირად ჰპოვებ ტაძართ მთენთ დიდებულთა, — დროებაში გადაუბეჭდავთ „მთენთ დიდებულთას მაგიერ“, შენთ დიდებულთა. ჩუპნ, დროება გვიცენია კარგათ დახელოვნებულად ქართულს სიტყვიერებაში და დიდად გვაკვირს, ეს როგორ მოსვლია ვერ გაურჩევიან, რომ შენი, სხუა ლექსია და

„შენი“ სხუა ავტორი ანობს. „გებდავ ვიძიო ზენა სიბრძნე მე სუსტის ძალით; დრ აებას გადაუბეჭდავს:

„გებდავ ვიძინო ზენა სიბრძნე სუსტის ძალითა, აქ არაფრისთანა ზრი არა არისრზ. ვიძინო ზენა სიბრძნე, რა არის? ვიძიო ზენა სიბრძნე, გვესმის. გვესმის, რომ ზენა სიბრძნის გამოძიებაში რათ შევდივარო. მარცვლებიც გადარეულ-გადმორეულია: დროება უმატებს ზოგი ერთს ალაგს მარცვლებსაც, „ცისენი, კოშენი ფრილოთაგან გადმოჟიღულნი, არა,-ესე არ უნდა,-ფრიალოთაგან,-აქ ერთი მარცვალი მეტია, ის მირცვლია მეტი, რომელიც შეადგენს ერთს ასოს ა. — „ისე არის ჩვენი ისტორია და შავი ბედი, არც ეს გადაუბეჭდავს ისე, როგორც ცისკარში ავტორი სწერს. „ის არის ჩვენი ისტორია და შავი ბედი.“- კიდევაც ვიტყვი, ნუ იფიქრებს დროება, ამ შენიშნვას გაძლედეთ სხუა რომლისამე მიხეზით, არა, ღმერთმა გვაშოროს, ჩვენ მადლობელსაცა ვართ, თუმცა არ მოუხსენებია, რომ ცისკრისაგან გადაუბეჭდამს, ეს ლექსი. მხოლოდ ამისათვის მოვიხსენეთ ეს შეცთომებები, რომ ცოდვა არის ამისთანა ღირს-მესანიშნავი ლექსი, ასე გადასხვაფერდეს. გადაბეჭედაში რომ ამდენი შეცდომა გაერიოს, მესამედ და მეოთხედ გადაბეჭედაში, ხომ სრულებით გადასხვაფერდება. — რედ..

Handwritten signature

ქრისტე
ქ ე ე ლ ს ა დ ა ა ხ ა ლ ს შ უ ა .

კ ო მ ე დ ი ა 5-თ მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა თ .

თხზ. აკ. წერეთელისა.

მ ო ქ მ ე დ ი პ ი რ ე ბ ი :

გატენილიძე
თ. ზურაბ გატენილიძე.
ალექსანდრე, მისი შვილი.
თ. გრიგოლ დიდ-ყურაძე.
ნიკო
ნინო

სამსონ ხეპრია შვილი, აფი-
ცარი.
დემიანა, ამის დეზნიკი.
ივანკა, ზურაბის მსახური, იმე-
რელი.
გოგია, გურული.
დათიკა, დიდყურაძის მსახური.

მ ო ქ მ ე ღ ე ბ ა 1-ლი.

სცენა 1-ლი.

(გეროპიულად მორთული პატარა ოთახი).

გ ა მ ო ს ე ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი.

იენიკა (წამოწოლილია გულადმა დივანზედ და ხანგრძლივ „გვეგონას“ იმღერის; როჲ გაათაეებს სიმღერას, ოცნებაში შედის და მერე ტკბილის ღიმილით, ნებიერად ამბობს) ვაი, ბეჩა, სპეყარელო, რა კაი ყოფილა ბატონობა თურმე ქე ხარ შენთვის წამოწოლილი მდივანზედ, გვერდებში ქარი არ გიბერამს, ზეიდან წუმა არ ჩამოდის და ქვეშიდან ბედნიერის აყოლის არ გემინია...ვაი, სპეყარელო...დედა, დედა, ეს ყოფილა თურმე ცხონება. (დაფიქრდება). იქნება მეც ერთხელ ბატონი გაეხდე, თუ ეს მართლა ასრულდა, მაშინ მნახეთ რაეარ ეიზაშ. წამოვწობი სულ ასე, აჰ, და აქიდან კაცი ვეღარ ამაგდებს; ქე ვიგორებ ასე ჩემი ბატონის ბაჩასავით. თქვენ არ მომიკედეთ შე მაშინ ტყემლის წუას და ღოშს აღარ დუწყო ჭამა... ამას მე სხვებს ეაქმევ და მე სულ ხიზალბლით და მდომებით ჩევიგემრიელე პირს, ვაი სპეყარელო (პირს აწლაქუნებს). აჰ შენ არ მომკეტე, არ შეეიბრალებ სხეას, უბედური დღის შეილეგს.

(სიცილით). გავაჩერებ ეგერ ეი ქანა, ისთე ვაყურებივ ჭა-
მას, და როცა ძალიან მოუნდება, შევიტყოვ, ში გაუძახებ
კარმი, ეტყევი: „პოპოლ ზურაბიათქო“ მეც დოუძახებ მამინ,
რაეარც მე მეძახიან ახლა ივანიკას; მე კი ეიგემებ ხიზალა-
ლას და კაი კაი მთართლის მდოშებს. (დაჩუმდება და ცო-
ტახნის უკან) ხიზალალა რომ მომაგონდა, წყალი მომწყუ-
რდა, ვახ, დედა ჩემო, რაეა მწყურაბ...ეგერ ყოფილა წყლი-
ანი ღოქი, მარა ქე ეინ ადგება ახლბ მაგისტვის? ეინ გე-
იმძრევა? ნეტაი ნატრის თებლი მომცაი. ეინატრებდი ახლბ:
„ღოქო თქო“ ეეტყოდი ამ ღოქს, ახტი, ბახტი, აქ მომახტი,
პირს გაგიღებ, ზედ დამახტი თქო“ და ზე მომახტებოდა ის
ღოქი, მეც წყურულს მოვიყლავდი, მამინ ეეტყოდი ისევ
ღოქს, ჩაფბარ ჩაფბარ ღოქ, და გაჩერდებოდა ღოქიც. მერე
~~ეტყოდი~~ „ადომ“, ახტი ბახტი. ისევ შენს ადგილას გადახტი-
თქო და მომმორდებოდა ღოქიც. ეაი, საყვარელო, რაეაბი იქ-
ნებოდა. მერე ქე დევიძინებდი. ეხლაც ჭე მეძინება, მარა მ
წყურუოი მკლამს და მიზლის დაძინებას!... ეჰ, მოდი, ერთი
თვლებს დაეხუჭამ, დაეძინებ და არ გადამივარდება ეს ოხერო
წყურული, არ გადამივლის, აჰა რა პირს მაშკამს, არ მოუღო-
ტება მაგას ყელოთან, რალა გზა ექნება? (გადაბრუნდება მეო-
რე გვერდზედ, პირს კედლისკენ იზამს და ცოტახნის შემდეგ
მოუშეებს მადიანათ ხერინას)

ისევე და ზურაბ გატენილიძე (მემოდის ოთახში, თაფხელ ზურაბს რუსული ქუდი წითელ ოკოლოშკიანი და დიდ კაზი-როკიანი; ტანზედ აცვია ქართული ჩოხა, რომლისაც წითელი საყელო ყურებამდის უწევს, წითელ აბრეშუმის პერანგზედ შავი ყელსახვევი მოჭერილი დღეგრჭივით. დიდ განიერ შარვალსა, ცოტათი მოკლეს, სიგდებზედ წითელი კანტი აქვს ჩაყოლებული და აპოკის ჩექმებზედ ეცნევიან ტომარასავით განიერი წითელი ნიფხვის ტოტები, ხელში უჭირავს ზღის ჯოხი, დაინახავს თუ არა ივანიკას, დიდხანს გაკვირვებით მიჩერებია, ხან იმას უყურებს, ხან პუბლიკას, ბოლოს გაკვირვებით იტყვის:)

ზურაბ. იიმე! ამას ვერ ჰხედავთ, თქვენი ჭირიმეთ! ეს სიზმარია, თუ მეჩვენება? თუ მართლა ბიჭი წევს! (წაიშენს თავში ხელს). ამისთანა ოჯახის დაქცევასაც მოვესწარიოთ! ვაი, ჩემო სიბერეე, რა დღე მოგადგა! (პუბლიკისკენ). მამა ჩემი ნუ წამიყწდება, ამ მდივანაჲი ხუთი თუმანი მივეცი სვიმონა კაპეკს! შეჩვენებული ვიყო, თუ მე უსტუმროთ ამჟამად ეჯდებოდე, და სტუმრებთან კი, რალა გაეწყობა ხართით უნდა დევჯდე, მაგრამ მაშინაც ისე ვხელოვნობ, რომ ტანს ავიმჩლატებ ხოლმე და ისე ემმაკურად ჩამოვჯდები ხოლმე არ იზნიკოს, ღმერთი არ, გამიწყრეს თქო! სულ ასე ეც-

ლოვნობ და ასე ვიკომონაობ! თეარა არ იქნება. ამას ოჯახობა მოითხოვს. ეს შეჩვენებული კი არა მზოგაეს ისე თავიან ფეხებიანად გადაღლაშულა უმოწყალოთ იმე! მადლი არ იქნება, რომ ისე ძველებურად გადაუჭირო ეს ჩემი ბზის ჯოხი მამრამ ეინლა გვაბედვინებს? ახლა ეს ხომ ივანიკა აღარ არის, დიდი იოანე ბძანდება! მამას ამისს რა ერქვა? ჰო, გოგიტა! გოგიტა ერქვა! ახლა ეს ბძანდება ივან გოგიტაჩი და არა ივანიკა. (სარკასტაჟური დაცუნებით მოუბრუნდება მძინარ ივანიკას და მძიმედ თავს უკრავს). უკაცრვათ, ჩემო ბატონო, ივან გოგიტაჩი! იძინეთ თქვენი ჭირიშე, ნება გაქვს! (პუბლიკისკენ). იმე, მამრამ რას თავს ვიგდებ, რა მაყვირებს ასე მწარედ რომ ღმერთი გამიწყრეს და გამოიღვიძოს ამ ჩემს ყვირილზედ, ხომ წაეა და პოსლენიკთან მიჩივლებს და შტრახს გადამხდევინებენ! არა სჯობია რომ დაეჩუბდე? (ირტყავს ტუჩებზედ ხელს). დაჩუბდით! არც ახლბ დაჩუბდებით თქვენ დასამიწებო ტუჩებო, და სანამ ეს ბატონი არ ინებებს გამოღვიძებას, აგერ დაეჯდები ჩემთვის ამოფარებული, (ტუჩებ დამუჭულო, ფეხებ აკრეფით წაეა და დაჯდება სკამზედ; კამოდს მოეფარება, პუბლიკისაკენ აქვს და ნაღვლიანად აქნევს თავს).

გ ა მ ო ს ე ლ ა მ-მე.

ისინივე და გოგია შემოდის.

გოგია. კილაე წაეხდი! აგი რა მხარ თეძოზედ წამოგო-

Handwritten signature

რებულა ეს ყაზილარი! ამ დედა გაგლეჯილს საქმე გამოლევია! ივანიკა! ივანიკა! ადგე ზეზე!

ივანიკა. (წამოეარდება ზეზედ). აა! აა! ვინ იყო? რა ამბავია.

გოგია. აგი რა დბგემართა, მე მხთალო! რას წახდი? რას შემინდი? მე ვარ, მე! გოგია ვარ! გამარჯობა. (ხელს აძლევს).

ივანიკა. უპ! შენა ხან, გოგია! ვაი დედა ჩემო, რაეა ტკბილად მეძანა. (ხელს აძლევს) ზღრაფიი ქელიი ბრატიც! დაჯექი პოჟოლუსტა!. ახალი ამბავი რა იცი?

გოგია. რაი უნდა მეცოდინოს სხვა? ჩვენ რომ ვიცით იმათი წახტენა და ჩვენი გამარჯობა! არა კმარა.

ზურაბ. (პუბლიცისაყენ). ვაი დედა თქვენს! ები დედა თქვენს! (გულზედ მუჟს ირტყამს). რატომ ეგ ენა არ ჩაგივარდებათ მაგრამ ღმერთი გვირისხდება!..

ივანიკა. რაო, კილომ შეიტყე რამე, შე კაცო? ერთი ჩვენც გვითხარი, გაგვახარე!

გოგია. რაი და იგი, რომ ამ ცოტა ხნის იქით ჩვენც იქნება წინ წავიდეთ, გაემდიდრდეთ და ბატონად ვიქცეთ.

ივანიკა. ეი, ბრატიც! ეგ ხომ მეც ვიცოდი! რალაც სხვა შეგონა.

გოგია. აგი რა იცოდი? თუ იცი, ვითამ ორივემ რომ ვიცოდეთ ცოდეა თუ?

ზურაბ. (თავისთვის). ვაი დედა თქვენს! ნეტა ვინ არის ერთი ის ვიცოდე ის ღეთისაგან შეჩვენებული ამ ხალხს რომ გვიბრიყვებს და გვირევს? ამისთანა ტყუილებს ვინ

გონებს?

ივანია. აბა ახლა მე გეტყვი ძალიან ახალ კაი ამბავს, ეს მაინც არ გეჩნება გაგონული, მე საიღუმლოდ ჩუმად კი შევეიტყე, ასე ამბობენ: ჩვენ რომ ვიცით, ისინიც ჩვენ დავგრებიან და მათი ცხოვრებაცაო! ვაი საყ ვარცლო, რაფა ზურგზედ მოვევლები ჩემი ბატონის ბაჩას და გავცდურებ ცხენის წყალში მაშინ ღამე კი აღარ დამჭირდება ქურდივით წაყვანა — დღე ეზამ ამ საქმეს; ღამე ფხუწურს ის არა ჯობია? აღარც ტურებს მოვერიდები და აღარც კუდიანებს.

ზურაბ (პუბლიკისკენ) შეხედეთ ამ წუწის შვილს. დაზოგვასაც აღარ მიპირებს; ერთი ცხენი მყავს, ისიც უნდა წაპართვას?

გოგია. ვაი შენა ბრალი, მე ყაზილარო! რაფა აბდლორათ ჭბნობ! რეგენი ხომ არა ხარ? რათ გინდა ცხენი, უკეთესე ვერაფერი მოიძიე? მე მანგრე რეგენათ არ მოვიქცევი. ჯერ ედარღმანდები, ედარღმანდები ღამაჲ ქალებს, და შერე ზე ვებტყენები გულზედ შევარდენივით, შიხი ჭირამე! თუ აბდალვი არა ხარ შენც ისე უნდა ქნა!

ზურაბ (წამოფარდება). უჰ! რას ბედგენ ეს წუწი შვილები! ამას მაინც არ მევითმენ, რომ საპოსულოთ გაეხდეს. (ბიჭებს, არა, ბიჭებო, გატყუებენ, არა ვინ დაგრჩებათ. გადით აქედან, თქვე ოხრებო, თქვენი (გოგიას) ჩემო ძმაო, შენ მაინც რაღას მირევ და მიგეჟებ ამ ბიჭებს! მამეცალე ჩემი სახლიდან! (ბიჭები გარეთ გაცვივდებიან).

Handwritten signature or mark.

ისივე და ალექსანდრე (შემოიჭრება, მიეპარდება უცებ მაშას
და სიჩქარი ჰკითხავს)

ალექსანდრე. რა მბავიბ, მამა ბატონო!

ზურაბ. (მიჩერებია ვაკეირებით). ხომ არ გადარეულხარ,
შეილო! მე ოჯახი შექცევა და კიდეც მტოტაკო მკითხაე!
განა ვერა მხედავ რაც ღლე ღამადგა? სახლი შექცევა! სახ-
ლი! სახლი!

ალექსანდრე. (ცოტა შეშინებით) სადა, მამაჩემო? გლე? გლე?
(ჯერ კერს შეხედავს და მერე პოლს) აბა სადა, სად ინგ-
რევა?

ზურ. შენი მამაბატონიც ღმერთმა შეარცხენოს და მისი
შეილიც შენი შექნისათვის! მაგიტომ გაგზავნე რუსეთში,
რომ ცარიელი მამაბატონი ისწავლე თქო? ჩემიუბედურების-
გან სულიან ხორციანად დაეილუპე, და შენ ესეები არაფრათ
მიგაჩნია? შემოსულიყო ივანია, გადაწოლილიყო ჩემ ღივა-
ნზედ....

ალექსან. მერე? მეტი არაფერი?

ზურაბ. იმე! რაღა მეტი, რომ ამ ჩემს ღივანზედ ეძინა.

ალექსანდრე. ეტო ნიჩეო, პაპენკა! რა უყოთ, ბატონო,
ეს ძალიან კარგია! ტკბილათ მოსვენება ჰყვარება? (სიამო-
ნებით პუბლიკისაკენ). სასიამოვნო არის კემმარიტად ამისთანა
ანბის გაგონება! ჩვენს ხალხს საზოგადოთ არ უყვარს ბინ-

ძურობა, პოლზედ არ გაგორდება, თუ კი დივანი ცარიელი იქვე ეგულება ჩენს ხალხს....

ზურ. (გაკვირებით მიჩერებია). შეილო, პირჯვარი გამოი-
სახე! ხომ არ გადარეულხარ, შეილო! ჯერ გაიგონე რა
გითხრა და მერე შეიტყუო, თუ სასიხარულოა. შემოვიდა
ერთი ვილაცა გურული, გააღვიძა ივანეა და ერთი საათი
მეტი ილაპარაკეს თავის განთავისუფლებებზედ; რა პლანები
არ დაწყეს თავის მომავალ ცხოვრებისა. რატომ ყურები
არ დამიდგა მის გაშგონს!.. მე ეიქ ვიყავი ჩემთვის მოთა-
რებული და მესმოდა..

ალექსანდ. (სიხარულით). მართალს ბძანებთ?

ზურ. მართალს, ჩემი გამჩენის მბდღმა.

ალექსან. (სიხარულით ტაშს უკრავს პუბლიკისაკენ). ბრა-
ვო, ბრავო! ბრავო! (წამოვარდება ზეზე). აღრევე ვამბობდი
ჩენი გლეხი ხალხი საკვირველი ხალხია თქო, იმას თანამო-
ზღა არა აქვს ბუნებაში მონება, და ახლან განთავისუფ-
ლდენ თუ არა, მაშინათვე თავის მომავალზედ დაიწყეს სჯა-
რალა თქმა უნდა რომ ამისთანა ხალხი წინ წავა. ღმერთმა
ხელი მოგიმართოს გლეხ კაცობაზე! ღმერთი იყოს თქვენი
შემწე! ეპერიოდ, ეპერიოდ!

ზურაბ. (გაკვირვებით). ხომ არ გადირიე, შეილო? თუ
ხუმრობ? მე მაჯავრებ?

ალექსან. მართლა მოგახსენებ, აქ რა არის ცუდი?

ზურაბ. (გულმოსული). მაშ ეგ ბრძოლაც მეგიტაცხვინოს
ღმერთმა და კაცობაც! მაგიტომ იყავ სხვა ქვეყნებში, ეგ

ისწავლე? ეგ ჩამოიტანე სხვა ვერაფერი? გადი, გადი ჩემი სახლიდან, შეჩვენებული დაწყებული იყო ჩემგან; შენ რა გიგბეს ჩემ შეილს? გლეხი კაცის ბუნება გაქვს, რაღაც ყაზახური. შენ მამობაზედაც ხელი ამიღებ.. გამეცალე, ჩემმა თვალის კაკლებმა აღარ დაგინახონ გამეცალე!..

აღეკსან. რათა, რა დაგიშავეთ, ბატონო! (პუბლიკისკენ) საკვირველია, მართალი სიტყვა ეჯაერება.. მე ეუმტკიცებ ჭკვის ძალით და ეს კი მაგდებს კარში მუშტის ძალით! ჩემს მამობაზედაც ხელს იღებს და რა გაეწყობა! ჩვენ მანც მსევრპლი უნდა ვიყოთ საზოგადოებისა! მშვიდობით ბძანდებოდეთ მამა ბატონო (თავს უკრავს და მიდის!)

ზურ. (შეწუხებული მიაყოლებს თვალებს). ეაი ჩემს უბედურებას რა სიბერეს შეეცნარი! (პუბლიკისკენ). გაზარდეთ, გაზარდეთ შეილები და თქვენც ასე ჩემსაგით დაგიდგებათ თვლები! ჯერ კი მე მომიტირეთ, მე გებრალე-ბოდეთ! . . .

მ ო კ მ ე დ ე ბ ა 2-რე.

სცენა 1-ლი.

გ ა მ ო ს ე ლ ა პ ი რ ე ე ლ ი.

სამსონი (წიგნს კითხულობს ჩუმად წამოწოლილი გულადმა, დივანზედ ერთი შეჩერდება და დაფიქრდება, მერე წა-

მოდგება ზეზე აღტაცებული). ურა! ურა! მხედართ მთავა-
რო პრუდონო! აი მართალი ამბავი. ეს ქეშმარიტება ყო-
ველს ქეშმარიტებაზედ უქეშმარიტესია! აჟ ლენერალი პრუ-
დონი ამტკიცებს, რომ ქვეყნიერებაზედ ჩხუბი უნდა გაუწყ-
ვეტელი იყოს, უიმისოთ კაცობრიობის ბედნიერება მხოლოდ
ხმლის პირზედ არის დამოკიდებული. რომ ჩხუბები და ომი-
ანობა არ ყოფილიყო, წარმოიდგინეთ რა საცოდაობა მოხ-
დებოდა დედამიწის ზურგზედ: ხალხი იბრტყებდა და გამ-
რავლდებოდა, საზრდო კი სამყოფი აღარ ექნებოდათ, მი-
მხილით გაბრაზიანდებოდნენ და ერთმანერთს დასჯამდნენ,
როგორც ზოგიერთს პარახოდებზედ! ცხადია!... ამას რა დიდი
მოფიქრება უნდა! მაგრამ კი ვერაფერს მოიფიქრა ლენერალი
პრუდონის მეტმა! საშ ჯერ გადაეკრავ დღეს მის სადღეგრ-
ძელოს! მოიცა ერთი არ დამაფიწყდეს (ჩასწვრს ბუმაჟნიკში).
ამ წიგნის საგანი ფილოსოფიურათა ც რომ არ გავიხილოთ,
ესეც პრაქტიკურათა ც ქვეაზედ ახლოს არის ომიანობის საჭირო-
ება: ერთხელ ხომ მაინც უნდა მოკედეს კაცი: ან სიბერით,
ან სნეულებით, ან მარცხით და ან სიკვდილით, შერე რა
პატიოსნება იქნება ამ გვარი სიკვდილი! ღლუბოსტ!... ტოლი
ღელო ომში სიკვდილი! წარმოიდგინეთ ბატონებო სამხედრო ხმა,
ომის კიჟინა, ათასი ტყევის ბზუილი, ზარბაზნების ქუხილი,
იარაღის ჩახა-ჩუხა, კავალერიის თქიფინი და პეზოტის ერთ
პირი მოხდენელი ურა! მაშინ ყოველი კაცი მამაცია! გინდა
რომ ყველაზედ წინ იყო, მირბიხარ და გგონია თუ ტყე
და ველი თან მიგაქვსო!... არა ქეშმარიტად, ომში სიკვდილი

სანატრელია! (დაფიქრდება) ნუ თუ ომიანობა აღბრ ას-
ტყდეს! ღმერთმა ნუ ჰქნას. ბრალი არ იქნება რომ ჩემის-
თანა კაცი უსაქმობით კედებოდეს..ეს ერთი წელიწადია რაც
ომიანობა გათავდა, მე უსაქმობით ლამის გავგიჟდე..ღმეიან!
ეი სიუდა!

გ ა მ ო ს ვ ლ ა მ ე ო რ ე .

ისივე და ღმეიანა.

სამსონ. ღმეიან!

ღმეიან. ჩაეო ზეოლიტეს?

სამს. ჩტო ტი დელბეშ?

ღმე. საპოლი შიუს!

სამს. ჩეკმებსა ჰკერავს!. ღმედის მტკეს უყრიდა ჩერქე-
ზის ტყავში და ღმეს კი ხარის კანს სადგისს უჩუჩუნებს..
ტი ნე სკუჩაეშ?

ღმე. ნიკაჲ ნეტ, ეაშე სიატელსტეო!

სამს. ა პახოდი, სპომინაეშ! ა!

ღმე. ტოჩნო ტაჲ, ეაშე სიატელსტეო!

სამს. პოჯალუი ტი ი სლუჟბუ ზაბუღმე?

ღმე. ნიკაჲ ნეტ ეაშე სიატელსტეო!

სამს. პოსმოტრიმ! ეაშე პალკუ!

ღმე. სლუშაიუს! (ჯოხს იღებს).

სამს. ნუ სტოი პოსერედინე; ია ბუღუ კომანდოვატ.

დემ. სლუშიუს!

სამს. (კამანდობს. დემიანა ასრულებს ბძანებას). სტოი! რაენიბისაა! სმირნა!.. ნაპლეჩო! ნაკრაულ! ტიხიმ შადემ, ნალევა კრულომ მარშ! რაზ..დეა! რაზ..დეა! რაზ, დეა. სტოი! ბელლიმ შაგომ მარშ! (მუზიკას უკრავს პირით და ფეხებს აბრაგუნებს). ზოროშო, რებიატა!!

დემ. რადი სტარატსია, ეაშე სიატელსტეო!..

სამ. სტოი, დოეოლნო! სპრიზჩ პალეუ!

დემ. სლუშიუს! (ჯოხს დასდებ.).

სამს. ახლა ევროპიულად ჰოეეცევე, სამოქალქო საქმეზედ დუწყებ სჯას! დემიან! ტი ზნაემ ჩტო ი ი ა ტი, მი ობა ღრაჟდანე?

დემ. ნიკაჲ ნეტ ეაშე სიატელსტეო!

სამ. კაკი ნეხოჩემ ბიტ ღრაჟდანიინომ?

დემ. ნე მოლუს!

სამ. პოჩემუჟე?

დემ. დენელ ნეტს ჩემ ბუდუ ტორლოვატს, ეაშე სიატელსტეო!

სამს. დურაჲ, ტი ნეტაჲ პონიმაეშ! პასტოი ია ტეზე ობიასნიუ: ტი ზნაემ ჩტო ტაკოი ღარიბაოლი?

დემ. ნემოდჲ ზნატს!

სამს. ია ზნაიუ, ჩტო ნე მოჟეშ. ეტო — ჩელოევე რაზ-ბოინიუ! იტალიანსკი რაზბოინიუ!

დემ. სტალო ბიტ, ეაშე სიატელსტეო, ეტო შამილ?

სამსონ. ნუ დე, ტაკოი ჟე, კაჲ შამილ.

დემ. ტყვე! ჩა ნადო პოლბლტ, ეაშე სიატელსტგო, ჩტო უნელო ნე ნაშო, ა ნემეცკაე ჩერქუზაზოდ კომანდოი..

სამს. ნეტ! უნელო ზუაფი! ა ზნაეშ, ჩტო ტაკოი ზუაფი?

დემ. ნემოლუ ზნატსია!

სამს. ეტო სტრაშნო ი ვილოფორიტ! დუშედუბეც! ღო-
ლოვორეზ! ოტჩაიანნი ბანდოტ..სლიმიშო.

დემ. სლუშაიუს! ა ჩტო, სუდარ, ეტოტ ხარია პალ-
ტო. პოხოჟ ნა ნამელო მამილია?

სამს. ტო ესტ ღარიბალოა? დბ! ტოლკო უნელო ბოროდ,
ჩოჩნაა ა უშამილია-ჩიქაია-პონიშაეშ ტყვერ?

დემ. სლუშაიუს!

სამს. ნუ ტაკ, ეონ..დოვოლნო სტებია.

დემ. სლუშაიუს (გაკა).

სამს. (ეძახის). დემიან.

დემ. (შემოვა ისევ). ჩაეო იზვოლიტეს!

სამს. (დაფიქრდება დბ დემიანა ატუზულია კარებში გა-
მ ოკიშული. შემდეგ ჩამდენიშე ხნისა თავს დაუქნევს) პომოლ!..
დ ემიან მიტრიალდება და გაეა).

გ ა მ ო ს ე ლ ა 3-მე.

მ ა რ ტ ო ს ა მ ს ო ნ ი.

სამსონ (დადის). სასიამოვნო არის კაცისათვის, როდესაც იმს
თავისი სწავლაგადაქვს სხვაზედ და სწრთვის. რ ჯეჟიდეე ეას-

წელი ხოლმე დემიანს, მაგრამ ცოლს რომ შევირთავ მაშინ
კი დაეანებებ თავს. მე ცოლის გაწერტანას მოუწადები. რად
მინდოდა ცოლი, მაგრამ რაეკნა, სეუჩრობამ შეგემა, ლამის
გამაგეჯოს! ძალიან კარგ ქალს კი ვირთავ, ცოტა არ ვუყ-
ვარვარ, მაგრამ ეტა ნიჩეო, მოეარჯულებ, როგორც იქ-
ნება, ბარე ორი მათუგა მომიჩულებია პოლქში.. (დადის
და იმღერის):

სალდატუშკი, რეზიატუშკი

ლდეჟე ვაში ჟონი?

ნაში ჟონი — ჰული ჯონი,

ვოტ ლდე ნაში ჯონი.

სალდატუშკი რეზ. . . .

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა მ-მე.

სცენა პირველი

მდიდრულად მორთული ოთახი დიდ ყურადის სახლში.

გ ა მ ო ს ე ლ ა პ ი რ ე ე ლ ი:

ნინო. (ჩემოდის დაფიქრებული, ხელში უჭირავს ერთი
ლიმონი და ერთი ვაშლი და გაჩერდება შუახსენაზედ) აჰა,
ეს ჩემგან აშორჩეული ჩემი გულის ვარდი, ჩემი საქრმო აღე-
სანდრე (უჩვენებს ვაშლს) და ეს კი ჩემი მშობლისაგან ჩემ

საქპროდ დანიშნული — ჩემი გულს ყავილო, სამსონ! ენახ
 ოთ, რომელს ერთი დმარჩენს ჩემი ბედი? (მეხსერის ორ-
 ივეს მალა, ეამოს სტაცებს ორივე ხელებს და ლიმონი
 ჯი დაეცემა ძირს) ეჰ! ეაშლი!.. (სიმოვნებით) ნუ თუ მარ-
 თლბ!.. აბა ერთი ქაღალდსა ეკითხო: გავშლი, რასმეტყვის?
 პენსიონში პოპენიერკებმა მსწავლეს ქაღალდის გაშლა..
 ღმ-ღამე ჩუმათ ბალიშ ქვეშ გვედგა ხოლმე თითო კოლოდა
 ქაღალდი (სტოლიდგან გამოიღებს ქაღალდს და დაუწყებს
 შლას) ტრეფის ხელმწიფე იყოს აღექსანდრე, და პიე
 სამსონ, ჩუ, ! ჯერის ხელმწიფე გამოვიდა! (აიღებს და ჰკო-
 ცნის ბოლოს შჩერდება და ცოტა ფეჭის შემდეგ ამოხე-
 რით) ეიმ! რაღას ესულელობ, სიტყვა მიუტარ მაშას სამსო-
 ნისათვის და მე კიდევ არ მინდა დავიჯერო? ქაღალდებს
 ეეკითხები, ჩემს თავს ლეცინი და თითქმის ქაღალდებიც მე
 დამცინიან. (ნაღელიანად დაახლის ქაღალდს პოლზედ, წამოდ-
 გება და აღშფოთებული დადის, მაგრამ მეც კი კარგი შეი-
 ლი ვარ: ჩვენში ზოგიერთს სულიერებს, რომ არა გავგებათ
 რა ეხლანდელისა და მე უსულო სურათებს ეეკითხება მო-
 მაეალზედ?!. ან კი რა ექნა! ეიცო, ესეები ყოველი ფერი
 ტყვილა, მაგრამ მინდა თავი მოეატყუო და ერთ წამს
 მაინც სეედა გავიქარეო! ერთსა და იმავე დროს მტერიცა
 ვარ ჩემი თავისა და მოყვარეც: მინდა ეანუგეშო, როგორც
 მოყარემ, და ეატყუებ კი, როგორც მტერი! აბა ეს არის
 უბედურა მდგომარეობა!.. ჩუ! ფეჭის ხმა მესმის! ეს სწორეთ
 ნიკოა. ~~მხოლოდ~~ იმის სიტყვა ედგება მაღამოსაეით ამ ჩემ

გულის წყლულს! მხოლოდ იმის წინ შემოძლიან დავათხო-
ვმს გულში დაგუბებული ნაღველი! იმან უნდა მომიტანოს
ამბავი და ენახოთ რას შეტყვის. ყოვანრვით დამძახებს
სასიკვდილს „არა“ თუ ბუღბუღივით დამსტყენს „დიახ.“

გ ა მ ო ს ე ლ ა 2.

ისივე და ნიკო, შემოდის მოწყენილის სახით.

ნინო. (უცებ მიჰყარდება) ნიკო! რას შეტყევი? მითხარი
მალე! არა, მოიცადე, ნუ შეტყევი! სახეზედ გაწერია, რაც
გინდა და რაც გაქვს სათქმელად! ჰო თუ არა? ~~ან საუ-~~
~~კუნოდ უწურონ და ან ისარჩივით გამგმირე!~~ ნუღარ მზოგავ!
მზათა ვარ!

ნიკო. (თანაგრძნობით მივა და ხელს მოჰკიდებს) ნინო!
რა დაგმართვია, რათ შეფოთავ მაგრე? შენგან მე არ ველოდი
სულმოკლეობას! — ჯერ ვერც ავს შეტყევი და იერც კარგს;
მოთმინება იქონაი!.. ხომ გაგიგონია: „აჩქარებითა სოფელი
არავის მოუქამიაო“? მოულოდნელი ღზინი ხშირად ჭირზე-
დაც უარესია, ჩემო საყვარელო დაო.

ნინო. ოჰ საყმაოა შენი ხმა, რომ დამამშვიდო! მხოლოდ
შენთან სძგერს ჩემი გული თავისუფლად და დამშვიდებო;

შენ სიტყვებში ეხედავ რაღაც თილისმურ ძალას, რომელიც ძალა უნებურად კეთილ გზისაკენ გამიტაცებს ხოლმე.

ნიკო. (ტყბალად). თილისმა? არა! უფრო მართალი იქნება რომ სთქვა: ჭეშმარიტება და მეგობრული სიყვარული თქო! მხოლოდ ჭეშმარიტებას აქვს უნებურად გამტაცებელი ძალა... მაგრამ თავი დაეხანებოთ ამას, ჯერ ეს მითხარი: ეს ქალები აქ ვინ დაყარა?

ნინო. მე.. (სიცილით). ჩემი ბედი ეკითხე და მომაცუეს!.. და მეც გულ მოსულმა ძირს დაეხალე მთელი კოლოდი.

ნიკო. (თავს იქნევს). ამაოდ მორწმუნება უგუნურების ნაყოფის უბედური თესლია და შენთან რა უნდა ჯერ!..

ნინო. განა ჩემსედ უბედურა კიდევ შეიძლება?

ნიკო. ეჰ, ჩემო დაო! ვინც ტყვიით არა ყოფილბ განგმირული, იმას კოლოს კბენაც დიდ დაჭრილობაში მიიჩნია; ვარის ყველაზედ უფრო პირველი კვერცხი აკაჯანებს. ჯერ შენ რა გინახავს უბედურებისა?

ნინო. შენი სიტყვები როგორღაც მანუგეშებენ. გარიგე რამე მამასთან? უთუოთ კარგი ამბავი იცი?

ნიკო. რა? გავარიგებდი? თვითონაც იცი რა კაციც არის? ტყუილად მოვიღალე იმასთან რჩევით და ვედრებით; იმან ეს პასუხი მითხრა: კვირამდის კიდევ უტდი ამ ჩემს გიჟს ქალსაო და მერე აუ კიდევ უარი სთქვაო, მაშინ ძალით წაიყვან ეკლესიაში და დაეყენებ გვირგვინ ქვეშაო!

ნინო. ნიკო! ნუ თუ ჩემი ტანჯვა შენც გიხარია? კადევ მეუბნები მაგის შემდეგ, რომ სხვაც იყოს ჩემისთანა უბედურ მდგომარეობაში?

ნიკო. უბედური? ოჰ, ბევრი, ბევრი! შენ ღმერთმა გაშოროს უბედურებას, ჩემო დამო! მე მხოლოდ ერთი უბედურება მწამს ქვეყნაზედ, მეტი არა: ჭკეს დაკარგვა, სამადისაც ვერ ჩვენ არ მიესტუვართ.

ნინო. განა შორსლა ვარ? ნუ თუ უბედურებას არ შეეძლოს, რომ კაცს დაუკარგოს ჭკუა? გააგიჟოს?

ნიკო. ის ჭკვა აღარ არის! ჭკვა უნდა ერეოდეს და უკარგავდეს კაცს უბედურებას და არა უბედურება ჭკვას.

ნინო. შენ მხოლოდ თბი გალაპარაკებს და არა გული! შენ არ შეგიძლიან ჩემი თანაგრძნობა; შენ შენიშნავ ჩემ ტანჯვას მხოლოდ სახეზედ, დაგულშეკი ვერ მხედავ თუ რა ამბავია? (ტირის). ვხედავ, ცხადია, რომ არც შენ გებრალები! საკარეში რომ დასაწევად კაცს აგდებდნენ და შენ ის კაცი შეელას გვევლრებოდე! ნუ თუ შენ ცივ სიტყვებით დაუწყებ ქადაგებას და ეტყვი ურცხვით: „ნუ ჩავარდები! ნუ დაიწვი!“, განა ამასა ჭკვიან, ეს არის თანაგრძნობა? ეს იქნება შევლა?..

ნიკო. ურიგოდ და ძალიან გაუხეჯლოდ გალაპარაკებს მწუხარება!.. რომ ტირილს შეეძლოს საკმის გაყვება, მაშინ მეც არ დაეიზოგადი თავს, ცრემლებით მოვრწყავდი არე-მარეს.. მაგრამ ეს რას გვიმეღის? ჩვენ უნდა სხვა გზას შეუღვეთ: იმედს ნუ დავიკარგავთ და ცდას ნუ მოვიმლოთ!

აი მას, ვინც უიმედოა! ის ცოცხლადვე შეედარია და ზეზე-
ულად გულში ატარებს ჯოჯოხეთს!..

ნინო. მამ მირჩიე, რაექნა? განა იცი კიდე რამე საშუ-
ალება?

ნიკო. ღიახ! ჯერ სიტუაციებით ვიხმაროთ ყოველი დონ-
ისძიება, და თუ აღარა ვაეწყობარა, მაშინ ძალაც მიუმა-
ტოთ.

ნინო. (შეშინებულად) ძალა?! ხა სთქვი გენაცვალე!

ნიკო. რა და უარი უთხარი მამას.. ნუ შეირთავ! გაე-
ქეცი სახლდგან.

ნინო. მერე, ქვეყანაში აღარ მინდა თავი გამოეყოს? ხო მ
თითით საჩვენებელი გავსდები! არა ეს არ იქნება, ჩვენში უმა-
გალითო მოქცევა, უმაგალითო სამშენა.

ნიკო. ღიახ, მართალია, ის იქნება პირველი და სამზგ-
ალითო საქმე; მაგრამ რომ შენზედ უწინ სხვას ეთქვა ~~ესა~~
მაშინ ის იქნებოდა პირველი და შენ კი აღარა, და რომ
ხშირი ყოფილიყო ამისთანა მაგალითები, შენი მამინ
აღარ გაუყვირდებოდათ და ხალხიც მიჩვეული იქნე-
ბოდა.-მხოლოდ პირველი ბიჭი, პირველი მაგალითი ესამუ-
შებათ, და ხშირი მაგალითი კი კანონად ურჩება საზოგადო-
ებას.-ეს პირველი ბიჭი გერგო შენ; ძნელია, ვინ ამბობს
რომ არაო, მაგრამ რა ექნათ ჩემო დო? ორ აუცილებელ
უბედურებისაგან ერთი უმცროსი უნდა აირჩიო.

ნინო. რა ვაეწყობა? ისევე გაქცევა ვირჩევ! უჯოგბესია
ხალხმა გამიცხოვს და მკაჩრდე იმას უბედურად და მკა

ბედნიერი ეიყო, ედრე ხალხს ბედნიერი ეგედა და მეკო
 ეიტანჯებოდე. (დაფიქრდება). ჩვენში ენა თხოვდება სიყვარუ-
 ლით? ეის გაუგონია ქალისაგან საქმის გამაჩქევე? ისინი
 ასრულებენ მოთმინებით დედ-მამის წებას და ისე თხოვდებიან.
 მამ მე ეინლა ეარ? რათ მერცხვინება სხვის ბძანებით გათ-
 ხოვება? განა მათზედ უკეთესი არ ეარ? მოხედუმერო მგრ-
 ძნობარე და ჭკვიან ი! რათ არ მომწონს სამსონ; რომელსაც
 ჩვენი საზოგადოება ტარს უკრავს? რა აკლია სამსონს? სი-
 ლამაზე, ხარისხი, ჩინი, გვარი შეილობა, სიმდიდრე, თუ ეაჭ-
 კაცობა?—რომელი ქალი გტყვის უარს? და ანუ რომელი დედ-
 მამა გააბედენებს უარს, რომ კიდევ იეიქროს ეინმემ? მეკი
 ეერ მიმოთვისებია მისთვის გული... მის ნაცვლად ეინ მიეც-
 არს? ალექსანდრე! ღარიბი, უხარისხი! საზოგადოებასაგან
 გეცხუო! რომელსაც გიჟს ეძახიან და უღმთოებას სწამებენ!..
 რომელი მამისაგანაც კი გამოგდებულა და შეუძლებელა! მაგ-
 რან არა, არა.. გული არ ეკითხება თავს... (დაფიქრდება)
 ევ, ბნ ის იყო და ან სიკვდილი ჩემი ხვედრი! ამ ორში ერ-
 თი ეერ ავცდება . . .

ნიკო. დაუჯერე, დაუჯერე შენს გულს! ნუ ეკითხები ამ
 ჟმად თავს! გული არ გატყუებს. იქ ჩავგარდნია კეთილი
 იესლი, მშვენიერს ყვაეილებათ გამლილა, მაგრამ ეერ კი-
 ევე არ დამწიფებულა და მისთვის ეერ აძლევ თავს ანგა-
 იიმს. ახლა მე ავიხსნი, თუ რათ გეჯავრება უსიყვარუ-
 ლოდ გათხოება და რათ არ მოგწონს სამსონი? სიყვარუ-
 ლი აგვამალლებს პირუტყვებზედ, და ის ქალი, რომელიც

თხოვდება უსყუარულოდ ჯერ კიდევ არ არის, ამ შემთხვევაში პირუტყვობიდან გამოსული. შენ არ მოგწონს და არ გინდა შეერთო სამსოფო ამავე მაზეზით მგონია. და ახლა იმასაც გეტყვი თუ რათ არ მოგწონს სამსოფი: სამსონს არა აქვს არც ჭკვა მომატებული და არც სწავლა, რომლითაც მას შესძლებოდა წინ წაწევა. განსჯედა სამსახურში, ისე, როგორც ზოგიერთი სხვებიც, და თუ რით, ამის გამოძიებაში ნუ შევალთ, თორემ შეგვარცხენს-იმას შეუძლ ან სხვაგვარებს თვალი მოატყუოს, მაგრამ გენჯერ შეგაცდენს, რადვანაც ავისა და კარგის გარჩევა შეგიტყვია! ახლა ალექსანდრეც ავიღოთ.

ნიკო. ახ, მამა მოდიხ მგონია, ხმა მომესმა..გავეიქცევი, არ მნახოს..ჩემი თუ გციხოს, უთხარი ავით არის თქო.. (მელის მეორე ოთახში).

ნიკო. რას მირბიხარ, ქალო! ზომ არ შეგჭამს! (პუბლიკისავენ). აბა მამაც ამისთანა უნდა, შეილი ერიდება და კარბის...შობილი მშობელს ეერ შესთვისებია!

გ ა მ ო ს ე ლ ა 4-ზე.

ნიკო. ოჰ, ალექსანდრე! საიდგან გაგეჩინდა? გამარჯობა! (ხელს აძლევს).

ალექ. გაგიმარჯოს! შინიდან..იცი ახლა სად არის ჩე-

მი ბინა, ჩემი სახლი?

ნიკო. როგორ? გადახედი სადმე! იქ აღარ სდგეხარ, სა-
დაც იდევნი?

ალექ. გადევნი! იაფადაც უაფეჩიროე სახლი, დიდი და
სრული!

ნიკო. ეისი სახლი?

ალექ. ღეთის?

ნიკო. ეკლესია? როგორ თუ ღეთის, რას ამბობ?

ალექ. (სიცილით). ახლა მე ედგევიარ ცასა და დედამი-
წის შუა! მამამ სახლიდგან გამაგდო დაწყევლილი და შეჩე-
ნებულო!

ნიკო. (გავეჩივრებით). რათა?

ალექ. რა ეიცო! წადი და შენ ჰკითხე! რატომ ჩემი თავი
არ გაბიაო და მართლათა სჯიო! სხეზედ არაფერზედ...

ნიკო. მამა შენი ძალიან კეთილი კაცია, უთუოთ გაა-
ჯერდნდი როგორმე, თორემ სხეებრ როგორ დაეჯერო!
არ ეიცო... მე სხვა არა გამეგებარა....

ალექ. (გულს მოსული). შენის აზრით მტყუბანი აღარა,
დინ არის, მენ ყველას გაამართლებ: უგუნურს უგუნურო-
ბისათვის, აცაცს, აუკაცობისათვის, და უსინიდისოს მისთ-
ვის, რომ მტკიონენბა ღბუკარგავს.

ნიკო. (ღბცინებით). ცგრე მალე რათ გაათავე? ჰჩაზყევ კიდ-
ევ. სხვა აღარა იცარა?.. აბა კიდევ...

ალექსან. ის, რომ დიდხანია მენ დაემონე საზოგადოების
აზრს, გადააბიჯე ნიახურზედ და არათუ გულგრილად შეჰყურებ

საზოგადოების ჯარს და მათს ცუდს, იმათაც კი დასცინი, ენაც ეწინააღმდეგებოან.

ნიკო. ჯერ კიდევ წერილ თე ლეზბაანია მენი სათვალე და პიტომ მაგრე მიგ ჩნეიარ.

ალექ. ისე კი არის და! მგონია ისა ხარ მენ, რაც აღ-
რე იყავი?.

ნიკო. არა. იდრე ბევრს ეკაცანებდი და ახლა კი ჩუმათა
ვარ.

ალექსან. (ზეზე წამოვარდება). ღმერთო, ეს რა მესმის?
პატროსან პირდაპირობას საზოგადოებისადმი, მის ცუდის
დაუურადებლად მხილებას და თავ გაწირულ შრომას შენ!
კაცანს ეძახი? - (დადის). არა, მაშინ მენ გელდა თავზედ ჭეშ-
მარიტების გვირგვინი, რომელიც კაფიობდა ბნელაში. ჩვენც
იმან მ-გვაგნებინა ჭეშმარიტების გზას და გამოგე აბრუნა
ეკლიან შარისაგან - რათ დბგოკარგავს დღეს ის გვირგვინი
არ შეიძლება არა გკითხო, რა უყავ ის ნიშანი?

ნიკო, (ხელით აჩვენებს შუბლზედ). აქ გახლავს! მაგრამ-
უფრო მშვენიერია აღრინდელზედ! მაშინ იმ გვირგვინს აკლდა
ერთი ძვირფასი ქვა და ახლა კი მოვიპოვე და მით დავიმეენე.
ახლა მენც გირჩევ, თუ გინდა რომ მაგ მენს ჯილდოსაც ჰქონდეს
ფასი, შენც მოძებნე იმისთანა ქვა. უიმისოთ თავს გატყენს
გმ გვირგვინი — მძიმეა.

ალექსან. რა ბრილიანტია? რა ძვირფასი სამკურნალო ქუბ
არის მაგისთანა?

ნიკო. გა...მო...ცდი...ლე...ბა...მისედი...?

ალექსან. მამ ეგ ყოფილა ახალ გაზღობის მტერი. შერ-
ცხენილი იყოს მაგის მამებარი ჩემ თავად! არა, არა! მე
არ დაეწყებ მაგის ძებნას სანამ სული მელგმება და არ და-
ეგდებ ამ ჩემს გზას! უშიშრად გადაველეხი ამ ეკლიან
გზაზედ, ერთს ორ ეკალს მაინც ამოვგლეჯ ძირიანად ამ
გაუმარგულელ გზადან, რომ ჩვენმა შეუღებმა ნახონ, რომ
შეძლების გეარად მეც აღმისრულებია ჩემი ზოვალეობა.
ალარ შემოგყნ შეჩვენება, მაგრამ შენ რაღას ეტყევი შთა-
მოშაელობას?

ნიკო. ჭეშმარიტებას. იმას, რასაც შენ... მოდი და დაშ-
ვდილებით დაშავდე ყური., ის, რასაც ახლა მე შენ გეტყევი,
ჩემთვის არა ეის უთქვამს. მე ჩემით მივბგენი და ისე გა-
მოვედი შეცთომილებიდან, ცოტა კი დაეოგეიანე. შენ
კი აღრე შეგიძლიან აიცილონ ეს შეცდომილება, რომლის
მაგალითსაც ჩემს თავზედ დაგანახებ. მაგების შეცთომა
მითი არის კარგა, რომ შეილებს გაცვეთილებად გამოად-
გებათ ხოლმე. მოდი ანა და მომისმინე ჩემი თავს გარ-
დასაეალი.

ალექსან. (ჯდება). გეიბძნეთ, რათი გინდათ იმა-
ლოთ თავი?

ნიკო. ამ რამოდენიმე წლის წინეთ თუ როგორ ვირჯე-
ბოდი, შენც კარგად იცი, ამჟარად უკითხავდი საზოგადოებას
ნაკლულევანების საპირდბპიროდ, თავს არ ეზოგადედი, სულ
გრიალი ქარივით ესტრიალებდი, მეც შენსავით გამოვედი ეკ-
ლიან გზაზედ წინ დადაველობე გამლკლებს და პირუთნევე

ლად ვამხილე. „ნუ მოდიხართ ამ ცუდ გზაზედ, ვერა ჰყ-
დათ? ბარკები გედებიან, ეკლები გესობიან და ჩირქი გსე-
რისთმეთქი?“, მაგრამ ეინ დამიჯერა ჩემი რჩევა? ჩემი ხმა და-
რჩა მათში ხმად მღალადებლის უდაბნოსა შინა. მალეობის
მაგიერ, ამის შემდეგ ზოგნი გამიწყრნენ, ზოგნი მერიდებოდ-
ნენ და გარბოდნენ ჩემგან როგორც გიჟისაგან; არც მაშინ
გავიტყუე გული: წაეკაპიწე და შიმველის ხელებით დაეწე-
ე ეკლების ძარა: მაგრამ აქაც ეს წამომძახეს: ნუ გვიხდენ
მაგ გზას, გიჟო! ეგ ცალი ჩენი მამა პაპისაგან დათესი-
ლია, ჩვენ მაგ ეკლებთან თანა შეზრდილნი ვართ, ეხლაც
მაგანში ვთამაშობთ მალულაობა, და შენ, გადარეულო, გი-
ნდა მოგვიშალო ჩენი ძველი ჩვეულება: არც ყაყანს მოე-
როდებოდა, მაგრამ ენახე, რომ ჩემი შრომა უბარაქო იყო:
ერთი ძირი ეკლის ამოთხრას ძალი და ღონე გააატანე, ეკ-
ლმა ხელება დამისერა, ხელებში წყლული გამიჩნდა; შეეხ-
ვიე ხელები, ჩაეწყე უბეში და დაღონებული გამოებრუნ-
დი; დიდხანს ეყაევი დაღონებული. პირდაპირობას თავი და-
ეანებე, სანამ არ მომაგონდნენ რუსთველის სიტყვები: „კაცი
უნდა ხერხი იყოს გაჰქონდეს და გამოკონდეს“, — მეც მო-
ვიბოვე ხერხი და იმ ეკლებს ხერხეა დაუწყე. მე ძველებუ-
რად წინააღმდეგად აღარ მოვექეცე, მხოლოდ ეცდილობდი
ამეხსნა საზოგადოებისათვის ჩენი შინაური ნაკლულევენება და
ამ გვარად მოვიბოვე მათგან ნდობა და შემდეგ ბრათუ თი-
თონ აღარ მერიდებოდნენ, არამედ თავიანთ შეილებსაც კი
ურჩევდნენ ჩემს მიბძძვას. ახლან თუ შენც ასრე ჩემსაგით

მოქცევი, მამინ შენი ~~პატრიოსური~~ მოქმედება და შრომა უფრო დიდ სარგებლობას მოუტანს ჩვენს საზოგადოებას.

ალექ. (მოდის და ხელს აძლევს ნიკოს). შენ მართალი ხარ! მაგრამ მოვესწრობით კი იმ დროს, რომ ჩვენი საზოგადოების ნაყოფიერ ანება მოისპოს.

ნიკო. ჩვენ თუ ვერ მოვესწრობით ჩვენი შეილები ხომ მოესწრობიან და პოეტის თქმისა არ იყოს: ჯგზა უვალი, ჩვენგან თელილი, ჩვენსა შეილებსა გაუადვილდესთ, და შეუპოვრად მათ ჰუნე მათი შავის ბედის წინ გამოუქროლდესთ... ჩვენ კი შეუდგეთ შეილების გამოზდას და... რას დალონდი? გახალისდი..

ალექ. შენმა ჭეშმარიტმა სიტყვებმა დამალონეს! ცოტა გვიან შეუბნები, თორემ ადრევე რომ ეგენი მცოდნებოდა მამინ იმხს აღარ დაეპრგადი, რისაც დაკარგვა ღლეს სახენჭო... მრჩება... აწ ემტყუნებ მხოლოდ ჩემს თავს და არა მამაჩემს..

ნიკო. დავანებოთ თავი მაგას. ნულარ შეედივართ მაგის გამოძიებაში! უმჯობესი იქნება იცადოთ როგორმე და დაკარგული ამოვიგოთ (მოისმის ზაის წკარუნი. წამოდგებიან შეზე).

ალექ. მშვიდობით! არ მინდა რომ მამა შენმა მნახოს (მოდის იმ ოთახში სადაც ნანია).

ნიკო. (სიცილით). იცის კატამ საიდბმაც მოდის ძეხვის

სუნი...ძალან პატიოსანი ემაწეილა! ბედნიერი იქნებოდა ნი-
ნო მაგის ხელში...

გ ა მ ო ს ე ლ ა 5-თე.

ი ს ი ე ე და ზ უ რ ა ბ შ ე მ ო დ ი ს.

ნიკო. ოჰ, მობძანდით! (ხელს აძლევს). როგორ მშვი-
დობით ბძანდებით?

ზურაბ. (მდაბლა თავს დაუკრავს). ღმერთმა ნუ მოვიშა-
ლოსთ მშვიდობა და გამარჯობა!..მაგრამ რაღა დროს ჩე-
მი მშვიდობაა?

ნიკო. როგორ, კნიაზო, რა გემიზებებათ?

ზურაბ. რაც გემიზებება, ის კი ეყოფა ჩემს მოხუცე-
ბულებას, მაგრამ თქვენ რათ გაწუხებთ და რათ გაწყენთ
თავს. (ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ) ჩემი ჭკვის კოლოფი
ხომ არსად გინახავთ?

ნიკო. მე არცკი შემიტყვია, თუ დაჰკარგეთ! რა ჭკვის
კოლოფი გაჩლდათ?

ზურაბ. იმ ჩემ გიჟს შეილზედ მოგახსენებთ (ეხვეწება).
მიჰმადლე ღმერთს! ავასხე შენს იესო ქრისტეს და ის ჩემი
შვილი დაარიგეთ, თქვენ უფრო დაგიჯერებთ; ერთი რე-
გიანადგაისარჯოს, ნუ მამწარებს, მტრის სასაცილოდ ნუ ხდის ჩეს

მოხუცებულებას, ნუ მჭრის ხალხში თავს! სხვებიც კი გეინახავს რუსეთიდან მოსულები, აგოე ვიჟი და გადარეულიკი არაინგეინახავს? თქვენც კი ბძანდებითიქიდან, მაგრამ ეინიტყვის თქვენზედ ცუდს: სიბრძნით, სწაელით, ჭკვიით, გონებით...

ნიკო. (აწყევტინებს). გმადლობთ ქების შესხმისათჳს, მაგრამ ჯერ ეს მიბძანეთ რას უწუნებთ თქუტსნს შეილს? რაზედუნდა დავარიგო?

ზურაბ. იმე! რაებ რას უწუნებ? მამა ჩემი ნუწამიწყდებ, უკაცრავათ გახლავარ ამ გლეხურ ფაცხედ: სწორედ ჩხარის წმინდის გიორგის ეკლესიის გალავანშია გიჟებთან დასაბმელი! ღმერთი იმას არა სწამს და ხატი; მარხვა იმან რიცას, მღ ედელი და ბერი!... უფროსი ჩაღად არ მიიჩნია და უნცროსებთან კი თავს მდაბლობს. იმე! მეტი კიდევ იქნება რაჲმ! ამ ქვეყნის წესსა და რიგს აღარ უყურებს!...

ნიკო. ქრისტიანი არ არისო, ბძანებთ!.. ჰმ! მამ შეგინიშნაეთ თქვენი შეილისათჳს ბერი ცოდებთ: ბოროტება, მუროი, უსიყვარულობა, ამბარტაენება, ძმის მტრობა, და სხვებამ გვარი ცუდ კაცობა ბერი?

ზურაბ. აჰ, არა! მაგის ცილს ეერ შეუწამებ. სულ მაგას ძრახავს სხვებსაც. მაგრამ ეს არის მისი დიდი ცოდვა, რომ მარხვას არ ზოგავს და წირებ ლოცვაზედ ძვირათ დაიარება...

ნიკო. ისემც კარგი დავემარხოვსთ. მაგრამ ერთი ესეც მიბძანეთ ახლა, სხვები, რომელნიც ალექსანდრეს ურჯუ-

ლოს ეძახიან, მოკლებულნი არიან ამ ცოდვებს, რომელნიც.
ეხლა მოვიხსენიეთ?

ზურაბ. ვერც მაგას დაუფიცავე, რომ არაეთქო, მაგრამ
წირვა ღოცვით კაცს ბევრი მიეტევება.

ნიკო. ეგ ვინ მოგახსენათ, სარწმუნება თვინიერ საქმისა
შვედბარ არს! — ქრისტიანობა უნდა გამოცხადდეს საქმით და
არა ცარიელი სიტყვით. ის ბრ არის ქრისტიანი, ვინც მურს,
ბოროტებას და გაუტანლობას ჰუბრაეს მხოლოდ ზოგიერ-
თი დაწესებული კანონების აღსრულებით! არა, ამ გვარ კა-
ცებს უწოდებენ ფარისეველებად, და ხომ გახსოვთ ქრისტეს
იგავი ფარისეველებზედ?

ზურაბ. იმე! აბა, მამაჩემი ნუ წამიწყდება აღარაფერი ყო-
ფილბ ღოცვა და წირვა!

ნიკო. მაგას ვინ მოგახსენებთ? ჩვენ დიან გვესმის მაგის
მნიშვნელობაც, მაგრამ მხოლოდ ეგენი არ შეადგენენ ქრი-
სტეს მოძღვრებას, რომლის საფუძველი არის ეს ჭეშმარი-
ტი სიტყვები: „ შეიყვარე მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თე-
ისი“. ისინი არიან მხოლოდ გარგანი სამოსი სარწმუნოებისა..
ახლა მაგალითად ავიღოთ... ვინ.. აი, გნებავთ, მე. ვინა
ვარ და რა ხალხს ეეკუთენი თქვენის აზრით: ფრანცუზს, თუ
თათარს?

ზურაბ. იმე! რაღა, ქვე მცდი თუ? ეს რა საკითხავია? ქა-
რთველი ხარ, აბა ქვე ვინ იქნები?

ნიკო. რითი შეგაძლიანთ, რომ დამიმტკიცოთ?

ზურაბ. მითი, რომ ქართულს ლაპარაკობთ, ქართულად

ირჯებით! რაღა ბევრი ჩამოვთვალო, მიტომ მამაჩემი ნუ წამ წყდება, რომ სულიც და გულიც ქართველისა გაქვსთ.

ნიკო. არა, რასა ბძანებთ? ქართველი რაღათ ვიქნები? ვერა მხედავთ, ქართული ტანისამოსი რომ აღარ მაცვია?

ზურაბ. იმე! ტანისამოსით ქვე რაღა იქნება?!

ნიკო. მაშ ვბ თქვენნი ქართული ტანისამოსი რომ თათ-არს ჩაეცვათ გაქარველდება?

ზურაბ. თუ გვამიც ქართულისა არ ექნება, ტყულია, რაღა იქნება?

ნიკო. ნუ ხუმრობთ, შენი კირიმე! აბა თქვენის აზრით მე, რომელსაც ვერობა-ული ტანისამოსი მაცვია, მე უფრო ქართველი ვარ, თუ ის თათარი ქართულ ტანისამოსში?

ზურაბ. რას ხუმრობთ, მამაჩემი ნუ წამიწყდება, მგონია საღინლოდ მიგდებთ, თუარამ რაღა ივითხავთ მგას?

ნიკო. და იმ თათარმა რომ გამციცხოს და მითხრას. მე ვბრ და შენ კი არაო ქართველი, რაღა უნდა ეუთხრა?

ზურაბ. ქვე რა უნდა უთხრა? გიჟი იქნება და გადარე-ული!

ნიკო. მაშ ახლა ვბვე აზრი იქონიეთ თქვენს შვილზედ და იმათ ზედს, ვინც იმათ დასცინიან.

ზურაბ. (თავის ქნევით). ჰო, ჰო, ახლა კი მივხდი, რაზე-დაც მაჩერჩეტეთ აქამდის!

ნიკო. ახლა ხომ გენიშნათ!

ზურაბ. (გაკვირვებით). იმე! მართლა მკითხავთ? მენიშნა კი არა, ის მამა ჩემი ნუ წამიწყდება, ისარივით მომხვდა

მი კაკალ გულში... (თაეისთჳს). ცოტა ხანს თუ კიდევ მა-
ჟაპარაკა, სწორედ გამატუდენტებს, მამჩემი ნუ წამიწყდე-
ბა, აქამდის წვერებს გამომამეებინებს, თავზედ ღარაბლს
დამახურვინებს და ისე მატარებს ხალხში! სულ გამაგიჟებს
ამ სიბერის დროს.-(ნოკოს). ეს ისემც კარგი დაგემართოსთ,
მაგრე დამშვიდებით რომ ბძანეთ მეც ქვე გვეიგე, მაგრამ
რატომ ჩემი შვილი არ ირჯება მაგრე თქვენსაჲთ და-
შვიდებით, რატო ისე ფუცხუნობს, თუ ის ჭკვიანი იყოს და
მე ღმერთი არ მიწყრებოდეს?

ნოკ. მაგასაც მოგახსენებთ. — ღვინო ბევრი მოგლისთ,
ზურ. უი! იმდენა წელიწადი გასძელი, მეტი ნუ, რამუ-
ენი კოკა მე ის მომდიოდეს.

ნიკო. როგორ აკეთებთ ხოლმე იმ ღვინოს?

ზურაბ. ქვე რა ვიცი? ისე როგორც სხვები? მოვწყრები-
ნებ, ჩაბყრი საწნახელში, დაეწურინებ და ტუბილს ჩაეასხამ
ხოლმე ჭურში.

ნიკო. მერე ისე დარჩება ხოლმე ჭურში ტუბილად?

ზურ. ისე რაბა დარჩება? ჯერ უნდა კარგად აღუდღეს,
დამაჭრდეს, მერე უკვე დაძველდება და კი ღვინო და-
დგება.

ნიკო. რომ არ იღულოს, არ იშუმხუნოს, არ შეიძლება? ან
რათა დუღს ნეტავი?

ზურაბ. მიტომ რომ ახალია, ისეა ახლის ბუნება, უნდა
იდუღოს.

ნიკო. ისემც კარგი დაგემართოსთ! მაშ ერთი ცეცხ მიბძა-

ნეთ: რათ არ გეჯავრებათ იმის დუღილი?

ზურაბ. იმე! მეჯავრება კი არა კიდევ მიხარია! გადუღუღებელი რას ივარგებს? თუ სასულე არ გაუკეთდა და ნება არ მიეცა თავის უფლად აღუღების — ან ჭურჭელს გასტეხს და ან შიგ მოიშლებს შიგ ჭურჭელში და რაღას ივარგებს? აყროლდება! —

ნიკო. მაშ ეგრე გახლავსთ კაცის ბუნებაც. — თქვენი შიე-ილი ჯერ ყმაწვილიზარის, სისხლი უდუღს მაჰარსავეთ, და როდესაც სისხლი დაუდუღდება, დაუწყნარდება, მაშინ დადარბაისლდება და შეიქნება საქები შეილი. —

ზურაბ. (სიზარულით). ეს რა მესმის?! ქრისტემ აუთ-ხოს ის წიგნები, სადაც ეგ შენამოგიუთხავს და გისწავლია! შერცხვენილი იყოს, ვინც თავის ღღეში ტუღენტების ცუდი სთქვას!.. იმე ჩვენ ქვე რაღა ვყოფილვართ! ავიც ამათ სცოდნიათ და კარგიც!.. წაებლ ახლავე და ჩემ შეილს მოვძებნი და ვეტყვი, „შეილო, შენ იქალაგე და შე მოვისმენ, და თუ ხანდისხან გალობას მათქმევენებ ხომ კარგი და თუ არა და არც იმაზედ დაგემღურებოქო!“, მამა ნუ წამიწყდება, მეც ამ სიბერის ღროს გავტუღენტლები!.. (მიდის).

გ ა მ ო ს ე ლ ა 6-სე.

მარტო ნიკო (წამოდგება და დაღის დაფიქრებული).

ნიკო. აი ჩვენი მოხუცებულები! ოღონდ კი რიგიანად

აუხსნას და გააგებინოს კაცმა და ყოველ ჭეშმარიტების თა-
ნაჲრძნობას უჩვენებენ ხოლმე.. მხგრამ ბევრნი კი აღარ არ-
იან ჩვენში ამისთანა მოხუცებულები. ესენი ისე მერჩენილან
ჩვენ საზოგადოებას, როგორც ზამთრის პირზედ კეთილი ნა-
ყოფი ზეზილს, რომელიც ჰა თუ აგერ მოსწყდეს და ჩამო-
ვარდესო და ჰა, თუ აგერო... ისინი გულ მტკივნეულად
შეჩურებიან ჭიან პანტებს, რომელნიც ამპარტანულად, ამა-
ყად და თამამად იჭერენ იმბთ აღგილს და ჯერ კი ვერ შე-
უნიშნავეთ ის ახალ ახალი კოკრები, რომლებიც აპირებენ
გამოას, აყეაეებას და ნაყოფის მოტანას საზოგადო საარგე-
ბლობისათვის! — ღმერთო! მალე მოგვასწარ მათ გახარებას
და გვიხსენი ჭიანი პანტებისაგან...

მ 4/5

მ ო კ მ ე დ ე ბ ა 4-ზე.

სცენა პირველი

ოთახი დიდ ყურადის სახლში.

გ ა მ ო ს ლ ა 1-ლი.

გრიგოლ. (გამოდის მეორე ოთახიდან ხარხარით). რა
ღროება მოვიდა! ქვეყანა უკუღმა ტრიალობს, დრო გადღი-

რია და ხალხიც გაგიჟდა. (პუბლიკი). არ გაგეცინოსთ კი და
ერთს რამეს გეტყვი, თქვენი რისხვა მქონდეს თუ მოგატ-
ყუთ. ალექსანდრემ (იცანის) დღეს მ.მ. მისი მომიჯნაწა
მოციქულათ შენი ქალი მომეცია! ~~მეცამას~~ გიჟის მეტი
იფიქრებდა ვინმე! სამსონს წაართვიო ქვეყნის გიჟსა და გა-
დარეულსა! იმე! თუ გინდა კი იფიქრა, ეს მისგან გეგუ-
როსთ — თერგის წყალი ჩაუყლაპავს მარბმ გამოყრუებული
მამა მისი როგორ დაეთახმა? არა, სწორეთ ისიც გაუგიჟე-
ბია შეილს; მართალი ნათქვამია: „ხარი ხართან დაბიო და
ან ზნეს იცელის და ან ფერსაო. ახლა კიდევ ნინოც ამ-
ტეხია — ის რაღა ჩემმა უბედურებამ გადამიჩია? — არ შევი-
რთამ სამსონს, უნდა ალექსანდრე შევირთოვო. იმე! დიდე-
ბა შენს სახელს, ღმერთო! სწორეთ ცუდი დროება მოვი-
და, მეორედ მოსვლის ნიშნებია, ან მე ვარ გიჟი და ან ის-
ინი! ზეჟო, ისე როგორ დამაბრმავს ცოდვამ, რომ ავისა
და კარგის გარჩევა აღარა მქონდეს! სად ბლიქსადრე და სად
სამსონ? იმ კაცს დიდი ადგილი უჭირავს სამსახურში, კაპი-
ტანი კაცია, დღეს თუ ხვალ მაიორობას მიიღებს, მხრებზედ
დიდ უშველებელ ეპოლეოებს დაიკრავს, ჯვრებით და კვა-
დრებით ყელამდის გაჩურჩხლულია. კაი ორასი თუმანი ჯა-
მგირი აქვს, ერთი იმოდენსაც ისეც იშოვნის; ახლა ისე
უბრალო შემოსავალი: პური, ღვინო, ყველი, კვერცხი, ქა-
თამი, ინდაური, თხა, ბატი, იხვი, ცხვარი, ღორი, ხანდიხან
კარგი მსუქანი ხბოებიც, იმდენი წელიწადი გასძელით, რამ-
დენი აუარებელი იმას შემოუფილდეს..იმე! შენი ჭირიმეთ, ქვე

რალა სჯობია ამას? სწორეთ მეფურათ იცხოვრებს ის კაცი, დაჯექი და ჭამე, სანამდის არ მოგწყინდეს— რა ბძანებაა, ბატონო, როდი ავეყები ნინოს! მაშინ გიჟი ვიქნები. თუ ქალია და გაბედავს უარს, ამდენს არ ვალაპარაკებ; ჯერ იტიროს რამდენიც ერჩიოს თავისთვის!.. ჩემმა ცოლმა ბევრი იკურცხალა, მაგრამ ძალიანი რომ ჰოხრტყეს ქვე გაჩუშდა და ვიფსკევინით გვირგვინი; პატარა ხანს მებუტებოდა, მაგრამ დილას კოცნაც დამიწყო, სიცილით მითხრა: „მე გიჟო, რათ გააღბხვინე ჩემი თავიო? მაინც და შინაც უნარს ვამბობდი, თორემ მე უფრო სუც მიმიდიოდა შენზედო“. ეჰ, ასე ყოფილა თურმე ქალის ბუნება!..

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 2-რე.

ისივე დბ ნიკო (შემოდის დაღონებული დბ ჩუმათ დადს ჩქარის ნაბიჯით; ცოტა ხნის შემდგომ თავადი დიდ-ყურაძე მისძახებს).

გრიგოლ. ყმაწვილო! სულ მანგრე იტრიალებ ახლა შე-საწევაკ გოჭივით?

ნიკო. (შეჩერდება). რა ენებათ?

გრიგოლ. ის რომ ერთს წუთს ფეხები შეაჩერე; შეასვენე, ქვე

აღარ გეხმარება უთაებლოდ ტრიალი? არ გეჯავრება ეგ რახ-რუხი? დადიხარ, ხმას არ იღებ მთელი დღე, ისმას მხოლოდ ცარიელი „პრაკ, პრუკ, პრაკ, პრუკ!“, დილას აღარ მაძინებ და ნასადილეც, ეგ არის თქვენი დიდი სწავლა, მაგისტრ' მოაიარე ქვეყანა? მაგას ჩემი გაღაც კი გასწავლიდა; მარტო მაგისტრ', ან 'შენ რბთ მოიარე იმ სიშორეს და ან მე რათ შემიყენე უბრალო ხარჯში?

ნიკო. თუ სამე გაქვს-მაბძანეთ.

გრიგოლ. დიახ საქმე მაქვს! დიახაც გიბძანებ! დაჯექი და გამიგონე: გესლადე მიჩივის, ნასყიდობის წერილი გამოჩენია და მამა პაპისეულს მამულს მართმევს, სენატში გაუქანებია აპელაცია, რომ მოიგოს ხომ სულაან ხორციან დეილუბები, ხომ ჩემი დანით უნდა გამოვიჭრა გოჭივით ყელი და 'შენ კი ამავების დარდი არა გაქვსრა; ამდენი ხანიხ ვეხვეწები და 'შენ კი ერთ არზას მამადლი? მე მარტომ გამოგზარდე და 'მარტომ გაგაგზაენე რუსეთში, რომ ეფუქრობდი: აგერ რუსეთიდან სწავლული 'შვილი ჩამომიყა და იმისთანა აპპელაცია ეცოდნება. რომ შეზობლებს მათხ საკუთრებაზედ ხელს ააღებინებს და ჩემს მამულს 'შემოუმატებსყო, და ახლა არათუ სხვისას. ჩემსასაც მტაცებენ, უსამართლოთ მერევიან და 'შენ ყურსაც არ აპარტყუნებ,

ნიკო. თუ სამართალი გაქვს, მაშინ ჩემი არზაც აღარ იქნება საჭირო. ისეც ეგრავინ წაგართმევს და თუ უსამართლოთა გაქვს მითვსებული, რომ შემეძლოს მოგება-მაინც არ გბევრევი მბგისტანა საქმეში.

გრიგოლ რაო! რაო! რა სთქვი ეგ? არა მართლა ამბობ, თუ ზემოა?

ნიკო. სასიხ რუთლოსა და სახუმროს მე დღეს აქ ვერაფერსა ვხედავ.

გრიგოლ. მერე და რომ მართლა უსამართლოთაჲ მყოფნოდა მითვისებული მანგრე მომეცეოდი, დამეხრებოდი მამულის? მერე ეილას უნდა ვერჩინე?

ნიკო. რაეჭნათ, ბატონო, პატიოსნების დეკრეტას ყოველიურის დეკრეტა სჯობია!..

გრიგოლ. რაო! (გაჯაერებული წამოხტება ზეზე). რასე წაგვდა ენა და რაღასაც ტყუბანებო! თქვენ თათონაც არ გაგვგებათ! თქვენც ღმერთმა შეგარცხინოსთ და თქვენი პატიოსნებაც! არა, ეი გინახავს რომ პატიოსნებით კუჭი გაუცდლოს? მამა ჩემი ნუ წამიწყდება, გულის ნუ მომაცაინებ, თორემ ასეთს საქმეს გიზამ, რომ სამაგალითო იქნეს! ისე შენს ნებაზედ აღარ გატლივიებ, აქამდის რომ გიტლივიებო, მამა, მამულებზედ ხელს აგაღებინებ, გაგაგდებ კარში და მაშინ გინახავ დარსები თუ არა მაგ შენის პატიოსნებით?

ნიკო. ეგ თქვენი ნება გახლავს, მაგზედ არც ყვედრებას დაგიწყებთ და არც ედრებას. ჩემი სათხოვარი მხოლოდ ის არის და ახლაც იმისთვის პოველი თქვენთან, რომ გთხოვთ ნუ აუბედურებთ იმ ქალს, ნუ აძლევთ სამსონს მიეცით ალექსანდრეს...

გრიგოლ. (გაჯაერებული). კო, სწორეთ მაგრე მიქნია, შენო ქუთის ეიქნები ჰამინ! მომშორდი ამ სახლიდგან სახლიც

ჩემია და კარიც. ჯერ შენ არა აგიშენებია? ქალს ნუ გადა-
მირევ და შენ ჯანაბამდინაც ვხე გქონიბერთი შეილი, თუ გი-
ნლა მომკ დომოდეს, რაფა ვერ შეგვლევი? მამწარებ მოხუ-
ცებულობას, მაგრამ მეც გაგამწარებ: კაი ხუთი ათა-
სი თუმნის ვექსილს მიეცემსამსონს, მამულსის წაიღებს და შენ
* კი იტლიყინებ, მანგრე!

ნიკო. უკანასკნელად გეუბნებით, შეხედეთ დმერთს,
ნო აუბედურებთ იმ ქალს! ეიცო სიყვარულით
მოვლისთ ევა, მაგრამ ეს სიყვარულია მტრად მუ-
დაც უარესი. მე ჩემთვის ხომ არაფერს გეხვეწებით! არ გე-
სმისთ ნინოს ტირილი (მეორე ოთხიდან მოისპის ნინოს
ტირილი).

გიორგოლ. გადი აქედამი., შენც ღმერთმა შეგარცხინოს
და შენი დამჯერიც გაჰყვირებს მეორე ოთახში). შენ კი რა-
ღა გეცოდინება, ქალბატონო! იმას ნუ ჰფიქრობ, რომ შენ
ვინმე სხვა მგირთო სამსონს გარდა! ამოიცილე გულიდან
ალექსანდრე. ეხლანდელი ბეშეების პლუტობისა კი რაღა მე-
ცოდინება! (გადის გულმოსული).

ნიკო. ეს უგუნურება!... ნინო მეცოდება თორემ ან კი
რათ ვერევი მე ამ საქმეში? (იხედება ფანჯარაში). ის დურ-
აიც აგერ მოდის! ეგება იმას შეეგონო როგორმე ან რჩე-
ვით, ან შიშით, ან შერცვენით და დავატოვებინო ჩემი და-
ცდა ბედის მონახევერაო, ნათქვამია.

უკანასკნელი 000

გ ა მ ო ს უ ლ ა 3-მე.

ნიკო. (მუხლამდის თავს უკრახვს). დიდება თქვენსა მობ-
ძანებასა, ბედნიერებაე დიდის ცდისაო!.. მობძანდით, დაბძა-
დით! გვიამბეთ რამე! სიძის კუ...

სამსონ. (ჯდება). გმადლობთ!.. ნინო რასა იქს?

ნიკო. ავით თქვენი შტერი გაჩდეს აეს გუნებაზედ ახლა
ის იყოს? მთელი. დღე საცოდავით ტირის და მოსთქევას.

სამსონ. (გაოცებით). რა ემიზნება?

ნიკო. ძმა ვარ იმისი და გეტყვით, ჩემი ეალია რომ
არ დაეფარო: თქვენი შერთვა არ უნდა თურმე, სხვისთვის
არის გაშმაგებულა, და ჩემის შრით აღბარ არის რიგი, რომ
თქვენ კიდევ ინდომოთ მისი შერთვა!

სამსონ. ეტო ნებარაშო!. ეპროჩემ ნიჩელო!. ჯერ შევი-
რთო და არაფერია, მიჩევეა. (მუშტს აკეთებს). ამას რომ
უთაფანებ, არ შემოიყარებს აბა რა გზა ექნება..

ნიკო. მაგას პატროსნების ნაბერწყალი არ ექნება! გეტყობათ,
რომ ანგარიშით ირთავთ და არა სიყვარულით და მაგ გვარ
ცოლ ქრმოზას აღარ ჰქიიან ცოლ ქმრობა...

სამსონ. (გულ მოსული). ეგ თქვენი საქმე არ გახლბათ!
გთხოვთ რომ ენას კბილები მოუჭიროთ.

ნიკო. როგორ თუ ჩემი საქმე არ არის? ძმა არა ვარ?

უპატრონო კაცს უნდა ჩაუგდო ხელში ჩემი და სატან-
ჯბაღი?!

სამსონ. ეიშენ ამბობთ მბგას? ჩემზედ?!

ნიკო. დიახ, თქვენზედ; მოგახსენებთ პირში და არა ზურგს
ჟან. თქვენ ისე დაგიკარგაეთ სინილისი, რომ ძმასთანაც აღა-
რა ჰფარაეთ ურიგოებს და მუშტებს ავეთებთ, დაუფარაეთ
გეტყეით, რომ თქვენ ძალიან საძაგელი კაცი ჰყოფილხართ!.
გინდათ დუელშიაც გამოგიტხოვთ; თუმცა დუელი ჩემის აზ-
რით მხეცობაა, და მეც წინააღმდეგი ვარ დუელისა, მაგრამ
ოღონდ ჩემს დას უშველო რამე და აღარ დაგერიდები ამ
შემთხვევაში: ან მოგკლავ და ან შეგაკედები და ორივე შე-
მთხვევაში გადარჩება ჩემი და უბედურებას.

სამსონ. ჯერ თქვენ ყმაწვილი ხართ, მე თქვენთან დუე-
ლი არ შემფერის. (აპირებს წასვლას). — *სამსონი წაივს*

ნიკო. (მიეწევა და მიბფურთხებს) ესეც შენ და თუ არც
ეს შეგარცხვენს, ესეც კადევ ზედ ნადებად მომირთმევია.
ჯოხს დაკლებს ხელს და შეუტყეებს. სამსონ მოჰყევბ
ღრიალს).

გ ა მ ო ს ე ლ ა 4-ხე.

ისინივე და დიდუურაძე შემოიჭრება ტირილის ხმაზედ, მე-
ზინებ ული. *გამსონი*

გრიგოლ. რა ამბავია? რა ამბავია? რა დაგემაართათ?!

სამსონ. თქვენმა სიცოცხლემ, კნიაზო, რომ თქვენი შე-

ლი არ იყო და ნინოს ძმა, სწორედ ძალის ლეკივით დაეარჩობდი ორის თათით! ისე უშიშვრით ამიტყდა და მოთმინებისაგან გამომომაყუნა. მგრამ რაღა გაეწყობა, თქვენთვის მიპატებია, თქვენ გემადლოდესთ...

ნიკო. აი საძაგელო! შენ მხთალო შენ! ეინ უნდა მოგეკლა? მიშით სული ამოგხდა და ღრიალი გაბიი.. გაშინებდა, თორემ ეგებ გეგონა, რომ შენისთან უგუნურზედ ხელს შეეისრერიდი?

სამსონ. აზდენი მოთმინებ ალარ შეიძლება, კნიაზო! მშვიდობით ბძანდებოდეთ! მე შესარცხენათ და გასაორეათ არ გამიზღია ჩემი თავი.. ღმერთმა თქვენც შეიძლება მოგეკლეთ და თქვენს ქალსაც. (აბრებს წისკლას, გრიგალ აბრუნებს.)

გრიგალ. არ გეკადრება გჟეს აყოლა! მთელმა ქვეყანამ იცის, რომ კაცი ჰყუადეს ჩხარის წმინდა გიორგის ეკლესიის გალავანშია გჟებთან დასაბმელი! და თქვენ როგორ გეკადრებათ მაგის აყოლა! რა ხელი აქეს მაგას ან ჩემთან, ან ნინოსთან და ან თქვენთან?

სამსონ. ეჰ, რაღა გაეწყობა, კნიაზო, თქვენი პატრივის ცემა და ნინოსადმი აღტაცებული სიყვარული ბევრს მომთმინებს, მაგრამ ამას კი გთხოვთ, თუ ეს აქ დამიხვდა ხოლმე, მე აქ ვეღარ ვივლი!

გრიგალ. კი ბატონო! კი ჩემო ხელმწიფე! ოღონდ თქვენ კი ნუ აჰყევით ამას! (ნიკოს). კაცო, ქრისტიანო! რას ამტყუნიხარ! რა გინდა ჩემგან? ამას წინეთაც დაგიბოვებ, ალარ მომშორდებო?...

ნიკო. მოგშორდებით, მაგრამ მაშინ, როდესაც ჩემს დას გამოვიხსნი უბედურებისაგან; შენ ამ შეშთხვევაში დაბრმავებული ხარ: ჰყალი შენს ქალს და კიდევ გეყება! დიდი ბედნიერება გგონია?

გრიგოლ. (გბეჩეკრებით მიჩერების), ხომ არ გადარეულ-ხარ? პირველი გამოისახე! (სამსონს) ახლაკი ნუღბრა გეწყინებათრა ამისაგან, ნურც ბეი და ნურც კარგი.. ღმერთსა ვფიცავ შერიულია, გრძნობა დაჟკარგბეს. ვაი ამ ჩემს თავს! (წაიშენს თავში). გადამერია შეილი..

სამსონ. ნესჩასტიე, ცხადია! უნდა მეც შემეტყო წელა-ნეე, ისე ტყუილად, უმბეზოთ რომ ამიტყდა; ჯოხით მოსაკელაედ აღარა მზოგაედა..ნადა დოქტორა! — ექიმზედ გაფთრინოთ კაცი!

გრიგოლ. კი ჭეშმარიტად! სწორეთ კარგი იქნება! მეხედეთ რაფა პაწაეს თებლებს! ები ამ ღღეს მოსწრეს! ასე იცოდა უცხო ქვეყნებმა, ეს ბოლო ექნება ყველა იქ გამოზდილებს. (ყვირის) ბიჭო! ბიჭო! არა ეინა ხართ, აქ შემოდით! ვაი ავ ჩემს თავს! გადამერია! (ბიჭი შემოფარდება გაფთვებული, ხელში უჭირავს ხელკეტი).

ნიკო. (ნაღვლიანად იცინის და დიდ ხანს მიჩერება). მე ვარ გოჭა? მე დაეჰყარგე გრძნობა? მე მეჭირვება ექიმი? მგონია უფრო თქვენ! ჭკვას თავი დავანებოთ, მაგრამ მამობრივი გრძნობა, ეგ გული მაინც აღარ გამხილებსთ თუ რას ჩადიხართ? ვის აძლევ შენს ქალს? ვის? იმ კაცს, რომელიც მხოლოდ მზითვისათვის ირთავს ქალს? არ გებრალევა შეილი?

რათ აუბედურებ? გამოახილე თვალები! საუბედუროდ ნუ
აუბედურებ ნინოს.

გრიგოლ. გავეცხოთ აქედამ, თორემ იქნება კეტიც და-
გვიმინოს. (ორივე საჩქაროთ გადიან).

გ ა მ ო ს ე ლ ა ნ-თე.

ნ ი კ ო ლ ა დ ა თ ი კ ა ბ ი ჭ ი.

ნიკო. შენც გჯერა, ჩემო ძმაო, ჩემი სიგიჟე
დბთია. არა, ბატონო, შენი ჭირიმე! რას მბძანებთ, ღ-
მერთი გადღეგრძელებთ!

ნიკო. მამ ხომ გაიგონე, რასაც ველაპარაკებოდი და მო-
შაყვანია გულის? შენმა შეიღმა რომ გირჩიოს ის, როგორც
მე ახლა ურჩევდი მამაჩემს, ხომ დაუჯერებდი რჩევას?

დბთია. კი ჭეშმარიტად. ბატონო! კი შენი ჭირიმე! ვილას
უკეთეს დაუჯერებდი?

ნიკო. განა, არ გამოიმეტებდი გასაყდათ მენს ქალს ისე,
როგორც მამა ჩემი უპირებს გაყიდვას?

დბთია. რაღა, შენი ჭირიმე! ვინ ჰყიდის? ვინ მოგახსენათ?
ტყუილი მოგხსენებიათ! გაყიდვა როგორ შეძლება?

ქვე კი არა ჰყიდიან, აგერ კაი კაცს... პომპოლიც
აძლევენ ცოლად!

ნიკო. ჰო და კიდევ ეს არის გაყიდვა!.. როგორ გაკვირე-
ვბით მომჩერებიხარ? შენც ხომ გადარეული არა გგონივარ?

მოდო და დაჯიქი აქ ჩემთან და მე შენ დაგიმტკიცებ ამას; შენი გაურყენელი გული უნდა მიხედეს ამას. ჩვენში გლეხები ძალიან გულის-ხმიერები არიან.. მოდი, გაიგონე..

დათიკო. (გაკვირვებით). არა, ბატონო! ნუ მიბძანებთ, შენი ჭირიმე., ასე ექნები, არა მჭირსრა შენი ჭირიმე კარგათ გახლავარ!

ნიკო. განა მაგრე გირჩენია? არ გინდა დაჯდომა?

დათიკო. კი ბატონო, მარა რაეა იქნება, შენი ჭირიმე!

ნიკო. რატომ, მე თუ კი ეზივარ, შენ რა გიჭირს რომ დაჰჯდე ჩემთან?

დათიკო. (სიცილით). კი ბატონო, მაგრამ თქვენ ბატონი ბძანდებით და მე თქვენი მოსამსახურე. სულელი კი არა ვარ, რომ ეგეც აღარ მესმოდეს. თქვენ გინდათ რომ შემაცდინოთ და მერე გამიწყრეთ, ბატონო.

ნიკო., არა ჩემო ძმავ, ეგ ვინ გითხრა? მოუტყუებია... (პატარახანის სიჩუმის შემდეგ). მაგრამ მეც გიჭა ვარ რომ უდაბნოში ელადადებ ჭემმარიტებას!.. განა სხვა საშუალება? აღარა დამრჩენია რა? (დიდ ხანს დაუეკრებულო დადოს და ბოლოს უცებ შეჩერდება) ევრიგბო მივაგენი! სულის სეკრეტარი სტუდენტთაგანია, არ შეიძლება, რომ არ მომეხმაროს (სიხარულით) აბა ენახოთ გიჭა რას უზამს ჭყვიანებს! დბგეიანებბ კი არ უნდა ამ საქმეს. ეს იქნება უკანასკნელი საშუალება, ამითი უნდა გადაწყდეს და ნინოს ბედიცა უბედურებაც (მიდის).

დათიკო. (შეწუხებული). კი დაღუბულს! აბა მართლა გა-

გაგუებულა ეს სახუმრო აღარ არის! შერე რაკაცი
და რა კაკი! როგორ ებრალებოდა მდაბალი ხალხი.. ესეც
ჩვენი უბედურება!.. ეჰ, წავიდე ერთი, გამოუდგები წყალში
არ გადაფარდეს, ბრალო ამისთანა კაცის გაფუჭება!.. (ში-
დის).

(ზოგი შემდეგ ნომერში იქნება).

მ ა ზ უ რ კ ი ! ხ მ ა .

გრძნობ თ ადვილად დარია,
თვთ ანგელოზის დარია,
ვისაც ის სხივებს მიაფენს,
მის გულში მაშინ დარია.

მაისის ეარდის ფერია,
ცით მოვლენილი ფერია,
შედარებითა ვენერაც,
იმასთან არა ფერია.

მას უძღვნა სული და გული,
მისგან დ მწერი დაგული,
სიცოცლევ ფიანდაზათა
მის წინაშე ეყრთ დაგული.

თაფლს ზუდეთ ჰქონდა მანანა,
ვინც მე სიცოცხლე მანანა,
ისია გრძნობის დამტყობი,
ვით უდაბნოში მანანა.

სიცოცხლისა შენ იმედო,
გულს ისარი შენა მედო,
ანგელოზებრ გიტრფალებ,
მე გეძმოვი შენვი მედო.

აჲ. წ ე რ ე თ ე ლ ი.

1868 წელსა

15 ფებერვალს.

ქ. ტფალისს.

აჲ. წ ე რ ე თ ე ლ ს.

შენისა ჩანგის საბამო ჟღერას
კეთილთ გული მარად თან უგრძნობს,
და ზედან ძჰაო მშვენიერ მღერას,
ყოველს მგრძნობიერს ყურებსა უტკბობს.

მაგრამ, ბოროტ სულს ეითა ისარი,
მედგარად, სასტიკად, გულსა უმზარავს,

დანიშნულება შენი ეს არი,
ნურაჲის ბოროტს ნუ დაუფარავ.

ბოროტებისა ხომ შენ ხარ მტერი,
ხალხს დაჰქადაგებ სიყვარულს, ძმობას,
დაგლმერს მარად ხმა ეგ ზეციერი,
ურთი ერთისი შორის თანხმობას.

ვისაც არ ესმის განზრახვებ შენი,
იმას მისჩანხარ, საწყალს მტერბთა,
განგმირე ძმაო, ნუ ერიდები,
დაეც ისარი მას ძლიერბთა.

ყოვლის კეთილის ნიჭის აღსაესეს,
პოეტის ჩანგს ეჭუს ის ძლიერება,
რომ დღეს არის, თუ ხვალ, ბოროტება,
თვთ ბრჭყალით იმის წინ დაეცემა!

ი. კერესელიძე.

12 თებერვალს 1868 წ.

ქ. ტფილისს

ხოლო ბუნებითი ღუთის მეტყუილება ფილოსოფოსებრ,
არს ცნობა თვსებათა ღუთისა, რომელიც მხოლოდ ბუნე-
ბით მისაწდომელ არს. მაგალ ოდესცა ვჰსჭურეტო ჩუპნ
სოფელსა მას ქმნილსა ცით ეარსკულავებითა, მზითა, მთო-
ვარიოთა, წყლოთა, მინდერიოთა, მთათა, ტყითა, ნაღირითა და
სხვებ ცხოველებითა შემკულსა, მაშინ ვიტყვიო ჩუპნ, რო-
მელ შემოქმედი უვის ვინმე, ეს სახედვე: ვითარცა დაჰსწე-
რა ღიღმან პლატონმან ფილოსოფოსმან, რომელ სთქვა:
შემოქმედი ბუნებისა არს გონება უზენაესი. და მეორეს უწოდო
აღმრცვალ ღუთის მეტყველებად, რომელიც არს ზესთა ბუ-
ნებისა, რომელიც სულისა წმინდისა შერე გამოცხადდების და
განშლთუბის კაცობრივი ბუნება მისაწთომელოდ ! აღმართოს
ღიდებისა, მაგალ: ვითარცა უბძანა უფალმან ჩუპნმან იესო
ქრისტემან პეტრეს: ნეტარ-ხარ შენ სკომან ბარიონა, რამე-
თუ ხორცთა და სისხლთა არ გამოგიცხადეს, არამედ მა-
მამან ჩემმან ზეცათამან, და ესე ვითარი განცხადება ითქმის
აღმრცვილ ღუთის მეტყუილებად და არა ბუნებით ღუთის
მეტყუილებად.

შემდგომად მისა დასრულდა უბნობა, ეახშამიც მუნ მიი-
ლო იოანემ, და ოდეს აღდგნენ, იოანე გამოეთხოვა ბატო-
ნისშვილს, დალოცა და სახვალიოდ წარსელა მოახსენა ქა-

ლაქისკენ, ბატონისშვილმანც უბძანა მშვიდობა, და ესრეთ
განიყარნენ. იოანე მივიდა წინამძღუდ რთან, წინამძღუდ რმან
მომავდა წაგნებ, მისცა თვსთა მეგობრებთან მაწყრალი, და
სახელიოდ განემზადა წასასვლელად იოანე.

სახელითადაც გახედავდა წინამძღუარს,
ხოლო ხელისა დღე იოანე გამოაიხსოვა წინამძღუარს,
წინამძღუარმა ღარიგება მისკა იოანეს, და სიარული სომ-
ხითსა შინა, რათა ეღვაწა ბრინჯით, საფენით მოგრაგებით და
მერე ხელს აკოცა იოანემ, აგრეთვე ზურაბმანც. ამხედრდენ
და წარვიდენ ქალაქისკენ რა მცირე გაიარეს, იოანემ უთხ-
რა: სადილად მანავს უნდა მივიდეთ და ვახშმად ნინო წმანდას,
ტფილისელს მიხაილთან, რომ ახლა ნინო წმნლად ის
არის, ზურაბამ მოუწონა და შევიდენ გულ და გულ მა-
ნავს. სადოლობის დროს მივიდნენ მანავის სოფელში და
მუნ ერთის ხის ქვეშე ჩამოხდნენ, მაშინ ერთი მენახარე კა-
ციც მოვიდა მათთან ჰკითხა მან ეინაობა მათ. ზურაბამ
ყოველივე უაზრო. მან კაცთან უთხრა: ჩუპნი მოურავი ნი-
ნია აქ არის, და ამ სოფელსაც ჰყარს ომ რხანის მიწვით
და იმასთან მიბძანდით სადილს აპირებ. მაშინვე იოანე და
ზურაბ წაივინდნენ. რა მოურავმან იხილა ესენი მიმავალნი,
მეისკე თავისთან მიიყუანინა, მისრულმან იოანემ უთხრა:
მშვედობა თქუტუდა ურტყუჭის მოურავ მებატონე. მან უთ-
ხრა: გაცხოენოს ურტყუჭის წინამძღუარო.

იოანე. უო ჩემ თავს! ცუდის აღგილის სახელოს მა-
ძღვე!

მოურავმან. მე მეგონა დამიბადლებდით ამ გუარის სახე-
ლის მოცემას.

იოანე. მე თავი არ მივის, სხტა უშოვეთ ვინმე.

მოურავ. ქტყყანა მისთვის ჰსწყევტს ერთი მეორეს და უ-
კეთესი რა გინდა.

იოანე. მეკი არავის შეეკულები, და თტტტნი კი არა
ეცი.

მოურავმან. მაშ რატომ შერებიან ამ გუარებზედ
ჩხუბს.

იოანე. თავ-თავისას რომ დაჰსჯერდენ შფოთი აღარ
მოკ, მაშინ.

ზურაბ. ბატონო მოურავო, კარგი სამართალით ჰსჯის იოა-
ნე რღვან ორტყუტა, ერთი ამას და მეორე თტტტნ, მშვი-
დობა გტყნებთ და თნახმც შეტყნება ამაზედ.

იოანე. უი მე უცეთურა არ დასცხრები ბოროტ უბ-
ნობისაგან, და მაშინ ყოველთა მუნ მდგომარეთა იცინეს.
მოიღეს სბდალი, მემდგოხად დასრულებისა, აჩუქა ღვინო
მოურავმან, გბმოსალმა იოანე და წარვიდა ნინო წმინ-
დისკენ.

წუხარის ქმს მივიდენ ნინო წმინდას, ნინო წმინდელი
მიხაილ მუნ იყო, მივიდნენ ჯალენის კართან დასხდნენ: მეკა-
რეს ჰკოხეს ნინო წმინდელი აქ ბძანდება, მეკარემ აქა-მა-
შინ იოანემ უთხრა ზურაბს: იახელ ყოკლად სამღვდელოს,
და ჩვენთვის სადგომა ჰათხოვე: ზურაბა იახლა ნინო წმინ-
დელს, ეამბორა და იოანე დიაკენის მისელობ და სხხლის

თხოვნა მოახსენა: მიხაილმან უბოძა სახლი და ეახშმად თვისთან დაიბარა! იოანე დაბინავდა, ტანი გამოიცვალა, მივიდა ეკლესიაში ღოცვა მოისმინა, და მერეთ იახლა ყოელად სამღვდელოს, მუნებურმან დეკანოზმან წარადგინა.

იოანე, რა დიაკვნამან ჩილა ნინო წმინდელი, მეტანიბ მოუყარა, მივიდა და მოახსენა გეგუტრთხენ ყოელად სამღვდელო, თბილელ ნინო წმინდელი: მან ხელი უბოძა, და მოიკითხა.

იოანეს მისი მგზავრობის მიზნებიც გამოჰკითხა, იოანემ ყოველივე მოახსენა და მერე უბძანა იოანეს დაჯდომა. იოანე დაჯდა და დაიწყეს უბნობა, არსენის თბილელ ზედაც შემოხდა სიტყვა, რომელ ბძანა ნინო წმინდელმან. ისე შეილი დიად მეცნიერი კაცია, და არსენი თბილელი ყურს არას უგდებს და მწუხრებაშიცა ჰყავს. ჩემ დროს დია პატეი ჰქონდა და საღთსუტესადაც იყო ეკლესიისა. იოანემ მოახსენა ჩემგან კი რა ეყადრება თბილელს, მაგრამ არც ყოფაცევა აქვს, და არც პოლიტიკა იცის, მიხაილმან. გისწავლია ითიკა თუარა?

იოანე. ჰმადლითა თქუტუნითა.

მიხაილმან. მაშ მცირე ეიუბნოთ მისთვის,

იოანე. კარგი იქნება.

მიხაილმან. რა მნიშვნელობა აქუს ითუკას. და ან ითიკა რად უწოდეს?

იოანე. ითიკა, არს ხელოვნება ზნეთჰსწავლულებისა, წინა დღე მოსაწერელი კანონთა, თუ ეითარ ჯერ არს უბნობა და

ცხოვრებასა შინა თვისსა წესიერედ. და ჰსწავლულებით გან-
მართულად ენებათა თვისთა,

ხოლო თუანასენელ განხილვად ერთ ზნეთ წავლულება
კეთილ მოქმედებისა საშუალობისათა და ყოველითა კეთილ
მოქმედებით კაცობრიობისათა, ხოლო სახელი ესე ითუკა,
არისტოტელმან უწოდა თვისგან შეთხზულსა ზნეთ ჰსწავ-
ლულებისა წიგნსა.

მიხილმან. რაჲ არს საყოფჱცეო ფილოსოფია ანუ სა-
ითიკო ფილოსოფია, ანუ რაოდენსა კერძოსა იპყრობს თვის
შორის?

იოანე. არს ზნეთ ჰსწავლულება და ცნობა საზოგადოდ
რომელიცა ცნობა არს ნებისა ჩუქნისა. ფილოსოფია ესე
საითიკო იპყრობს თვისშორის ოთხთა კერძოთა:

მიხილმან- რომელთა!

იოანე. პირველი, იპყრობს თვისშორის პრაქტიკასა ფი-
ლოსოფიასა საზოგადოდ, რომელიცა ცნობა არს ნებისა
ჩუქნისა წადილისა, რომელიცა ჩუქნდა წარმოდგომილსა
აღიჩევეს ნება წადილთა კეთილსა, და სათნოსა, და
ლათუ ირა იყოსმცა სათნო, იქნების მრავალ ჯერ ვითარ
მედ ვიცით ბოროტ არს და ეჰყოფთ მასი გარდა დალათუ
ვიცით სიბოროტებისა რომლისამე წარმოდგომილისა, მაგრამ
ეჰყოფთ მასი და ოდეს არა მეცნაე ვართ სიბოროტისა მის
და ეიქმთ, მაშინ მცნობელობა შეგუჱცთენს ჩუქნ. ხოლო
განისაზღვრებს ესე, ეს გებარ: პრაქტიკა ფილოსოფია არს
ცნობა წადლიერებითისა ძალისა აღიჩევესა შინა კეთილისასა,

და გარე მიქცევისა შინა ბოროტისა, რომელიც კეოლის: აღმჩენელისაგან განაგებს სიზრძნელა.

მეორე. ბუნებითა სამართალი, რომელიც შეგვასწავებს ჰსჯულთა განწესებულთა ბუნების გან; გულის ხმის ყოფთა წადლისათვის, და გარე მიქცევისა, ნიეთასა რომელიც საენებელ გვექმნებიან, ხოლო საზღურენ ესრეთ, ბუნებითა სამართალი არს, ცნობა საქმეთა კეთილთა, ანუ ბოროტთა მესამე. ითიება. როცა არს საყოფაქცევო, გვაჩუქებს, თუ ვითარ ჯერ არს დამორჩილებად ჰსჯულთადმი ბუნებით, და ანუ ვითარ მემძლეველ არს გულის ხმის ყოფთა, დაჩუქვად, საქმეთა პატროსანთა, რომელსა განსაზღვრებენ ესრეთ: ითიება არს ცნობა მმართველი საქმეთა, თუ ვითარ სათანადო არს მართებად საქმენი თავის უფალნი ბუნებითა შინა დგომარეობისა. კვალად ითიება არს ცნობა, რაოდენიცა არს კაცის ნება თვისსა ზედა არაფის ზელმწიფებისა ქუტს შემერდობა

მეოთხე. პოლიტიკა ესე განმარტებს კანონთა გონებობასათა, არათუ ზაკეთსა და სხუათა მაცთურ ყოფისა ცნობასა, არამედ განსაზღვრებენ ესრეთ: პოლიტიკა არს ცნობა მმართველი საქმეთა შეგობრობასა შინა მოქალაქობისა ანუ საზოგადოებისა შეცდომილებათა მებრ ღრთასა, გარნა საითიკო უკუტ პოლიტიკა ყოველთვს დაფუძნებულ არს ჭეშმარიტებასა ზედა.

ნინო წმინდელმან. ჭილოსოფოსური ჭეშმარეება რაოდენ გჭირობსა

იოანე. სამად გჭირობს, ესე იგი: ლოლიკებრ, მეტაფიზიკებრ

და ითყვბრ.

ლოლიკებრი არს უყუტ, რაჟცა არს სიტყუბ ანუ საქ-
მეჲ, თანახმა გონებისა მაგ. კაცჲმან მიიღო და შეჲმჰამა ერთ
გზის, ხარ-კამბეჩი, ერთი, ესე სრულიად არა თანხმობს გო-
ნებასა, მით რამეთუ ამა კაცისა სტომაჲი, არა ეგეოდენ არს
რბთამცა შთაეჭიოს ერთი მთელი კამბეჩი, თუ საღამე ესთ-
ქვათ, რომელ იმა კაცჲმან ერთ გზის შეჲმჰა, ერთი ტრედი.
ესე მცდლებელ არს მით. რამეთუ სტომაჲისა იმას კაცისას შთა-
ეტევის ერთი უყუტ და ესე ხჲა არს გონებისა.

მეტაფიზიკებრი ჭეშმარიტება არს, რაჟცა არს ნიეთი,
იყოსმცა ნამდვილ იგი ნიეთი, მაგალ: უკეთუ ვიტყვი ოქ-
როს და თვსებას მისსა, რომელ ოქროჲ ესე ანუ ნიეთი ესე
არს მძიმე, ყვითელი, ლბილი, გადნობის შემდგ უფრო კა-
რგის ფერის მიმღებ, კვერსა შინა კარგად გამზოდველი, მზ-
შინ უღჭველად ოქრო არს ესე, ესე არს ჭეშმარიტება მეტა-
ფიზიკებრი.

ხოლო ითიკებრი ჭეშმარიტება არს ესე ვინმცა ვისთან-
მე, აქმით ანუ სიტყუთ უბნობდეს, უბნობა მისი, საჲქენი
იგი იყო ჭეშმარიტ-სა გულითა პირითა, საუბარ და ესე
არს ითიკებრი ჭეშმარიტება, უკეთუ უბნობს იგი მხოლოდ
პირითა და არა ჭეშმარიტითა გულითა, მაშინ ესე არა მიე-
წერებას ითიკებრსა ჭეშმარიტებასა.

და მერეთ უბძანა ნინო წმინდელმან იოანეს: მე დაგბე-
ჭდი, ბევრი რამ მინდა მელაპარაჲნა, მაგრამ სისუსტის ძა-
ლით, ვერ ელაპარაკობ და ახლა დაუტეოთ უბნობა იოა-

ნეც დაჩუმდა.

და მოიღეს ეხზაში, იოანეს კარგად დახედა, რა დასრულდა, იოანე გამოეთხოვა. იქნება მე აღრიზნ წარვიდე ქალაქისკენ და თქვენვე რაღა გიახლო, მან დალოცა. ესრეთ გაიყარნენ.

რა გათენდა იოანე და ზურაბ ამხედრდნ და განემართნენ ქალაქისკენ, ზურაბამ უთხრა: ყარაბულაღზე მცირე რამ ვისაუზმოთ, მოურავის რძალი ეკატერინაც ენახოთ ყაფლანის შვილის ქალა, იქნება იქაც ვიშოთ ღვინო. იოანეს, მოეწონა ეს რჩევა და გაემართნენ ყარაბულაღისკენ. მცირე ხანს უკან მივიდნენ მუნ, რა ჰსცნო მოურავის რძალმან მისგლა იოანესი, მყისვე დაიბარა. იოანემ მშვიდლობით მოიკითხა, და მანცა აგრეთვე, და ყოველივე იოანეს მოგზაურობას ანბავი გამოჰკითხა, და რა სცნო რომ ღვინის საშოვრად დადოდა კახეთში, აღუთქვა ამანაც ღვინოა საჩუქრად. იოანემ მადლობა მოახსენა, მერეთ მისცა სხდგური და უთხრა: სადილად მოველი სოლაღასშვილს ლეონტას, და თქუჴნც ნახეთ, კარგი მეცნიერი და მგბლობელია ქართულს კილოზედ. იოანემ მადლობა ჰკადრა, და იამა. არ მინახავს ლეონტი, აქებენ. წარვიდა სადგომისათჴს.

რა სადილობის დრომ იწვია, ლეონტიც ხაშშიდამ ამა სოფელში მოვიდა. სასტუმროს სახლში გარდახდა, სადილიც მზა იყო, ეკატერინემ იოანეც დაიბარა, ლეონტის აცნობა. იოანემ ერთმანერთს ამბორება უყვეს, და მოიკთხეს ურიერთი და დასხდნ. ლეონტიმ ჰკითხა იოანეს. ქუაბთახევის მონასტე-

რში, რომლის გუარით ჰსცხოვრებთ ბერები, ვითარცა მთა-
წმინდასა შინა, ანუ სინას მთას, ანუ ათონის მთაში არიან
მონასტრები იმა კანონითა იქცევით, თუ სკიტელთ კანონით?

იოანე. ჯერ ვერცერთით, რადგან ახალ მოშენენი ეპრთ
და თქუტუნ რომლის კანონით იქცევით?

ლეონტიმ. უფრო სკიტელთ მონაზონთ გუარზედ.

იოანე. ვითარ?

ლეონტიმ. ლოცვა, წირვა, ცისკარი, მწუხრი, სე-
რობა ვითარცა არა ჩუტუოება ისე გუაქვს განწესებით და
ჰსწავლებასა წარვიკითხავთ მარხვის დღეებში. კლემაკს ანუ
ლაფსა, იკონსა, ოღე მე მამათ ცხოვრებისა და ჰსწავლათა
შვიდეულსა დღეებსა შინა, ხსნილისას: ორმაფათს, ოთხმა-
ფათს და პარასკევს. ეიხმებთ სამსარხოს ერთ გზის უღვი-
ნოდ: სამშაბათს, ხუთშაბათს და კვირას, ეიხმევთ საურწყა-
ლოს და დღინოსაც. ორ გზის მივიღებთ საჰმე ასა: სადი-
ლისა: ყოველთჳს ეიკითხავთ იმა ტრაპეზსა ზედან სწავლას
ოქროპარისას ანუ სხებათა მამათ ცხოვრებისას. უქმეში,
ბრწყინვალეს კვირეს, შობის კვირას ეიდრე ნათლისღებად-
მდე წინაღლსა ეიხმევთ ყოველთჳს საურწყაოს. ორ გზის ეი-
ხმთ დაე ესეამთ დღინოსა: ეგრეთვე ყელიერშია. ხოლო
დიდ მარხვას შინა, პირველს კვირაჲკისა, შეუდგებით მარ-
ხვასა. ვის როგორ ძალგვიძს ისე ვიმარტულებთ შვიდეულს
დღე გამოშვებით ყოველ დღე, როგორც ძალგვიძს. ეიხმევთ

ვისაც ნებაეს სამარხოთ სირსეელს მცირედს და ესრეთ გა-
ნეტარებთ ამ კვირას, შაბათ კვირას ეიხმევთ წელა ხაზი-
ლაღას, და ზეთიანს საჭმელსა. აგრეთვე სხუთა კვირებთა
შინა, ეიხმევთ სამარხოთ. ერთ გზის ქნებთ კვირას შინა, კიდევ
უფრორე დიდად ეიმარხოლებთ ეს სახედვე, მარიამობის მა-
რხეას, თიბათის მარხეას და ქრისტეშობისას ეიხმევთ თვე-
შთა, გარდა ოთხშაბათის და პარასკევისა. უკეთუ მო-
ნოზონი კინმე იქნების შემცოდე: პირველად გაე-
ლახამთ, ვითარცა არის წმინდისა მამისა ჩუტნის ეთთვიქა-
რთველისგან გახწეებულო, და თუ კუთლად მქსცოდა რაჲ-
მე კუთლად იგებების უმეტეს და შევებორკილებთ. მხოლოდ
ცარიელს პურს და წყალს მიესცემთ სჭმლად ერთ გზის
და უკეთუ მესამედ მქსცოდა რაჲმე, მამინ მთავადებთ მას
მღვამესა შინა რაოდენ დღეც მუნ ღირსია ყოფნა მიხედ-
ვისამებრ და ესრეთ დავჭჯით. იმის გარდა რა ლოცვისგან
მოვიცლით მერეთ ზოგნი ეიწყებთ ხელთ საქეს და ზოგნი
წავალთ სამუშაოდ, აგრეთვე რიგ რიგია ზოგნი ვაცხობთ
პურს და ზოგნი ემზარეულობთ, და წყალს მოვიტანთ, აგ-
რეთვე ფიხთა და ესრეთ ვატარებთ ცხიერებასა ჩუტ-
ნსა.

იოანემ. კარგი რიგა გქონიათ და ღდესასწაულებში უფ-
რო გკუთ უკუტ ნუგეში სმა კამამა?

ლეონტი ყოველს საუფლოს დღეებში და ღუთის მშო-
ბლის დღესასწაულებში და სხუთა ოდესცა ცისკრის სახარება

ქმნება და თევზი იჭმება მაშინ მომატებით გუჟებს საქმე-
ლიც და სასმელიც, აგრეთვე კვირაობითაც.

იოანემ გარდა ეკლესიის ლოცვა-წირვისა, თქუტუნ ვი-
თარ იღოცავთ?

ლეონტამ მეძღვებისამებრ ჩუტუნისა, ზოგნი გრძლად, ზო-
გნი მოკლედ, ეგრეთვე მეტანიით და ხელის ჰეტანიით, ვი-
ლოცავთ ყოველთვის სენაჟსა ჩუტუნსა, ეგრეთვე მუღამის დროს
დღიით, მუადლისას და მწუხრის დროს. ვახშამთ უკანაც
ილოცვენ საიდუმლოდ ვის როგორ ძაღუძს. აქუღად ლე-
ონტიმ ჰკითხა იოანეს: დიდ მსურს რომ ეს ნათლად მით-
ხრას ვინმე, დღეით წინასწარმეტყუილი რომ ჰსწერს შეიღ-
გზის დღეთა მინა კებასა, ანუ ლოკვასა ღუთისადმი, ეე-
რავისგან ექმენ გულ-სავესე, და მითხარ ეს როგორც
იცოდე ან გაგეგონოს.

იოანე დაფიქრდა და უთხრა: მე წარმიკითხავს, ძველსა
მატაინესა შინა და მოგახსენებ.

ლეონტის იამა და უთხრა, მაბძნეთ.

იოანე, ძველად ეკლესიებსა შინა ჩუტუნსად აქუნდბთ
სადედლოთა დაშთობილი, მოცუელთა მიერ, ანუ შემდგ-
ომად მათსა, რომელ დღესა და ღამესა, განყოფდენ შეიღად,
და შეიღ გზას შეკრებოდენ ეკლესიად დანიშნულს ჟამებზედ
და მუნ ილოცვიდენ ფსალმუნებითა, და გალობითა: ეჰსთ-
ქუდ პირველად, რომელ იწყებდენ, შუაღამისას ლოცვასა,
მოსახსენებელად, ბრძენთა ქალწულთა, რომელნი განვიდენ

მიგებებად სიძასა, რომელ შუღამესა ოდენ იყო დაღობა, აჰა ესე რა სიძე მოვალს, გამოვიდით მ გეებად მასა: აგრეთ მოიხსენებდენ დაეითნს ნასწარმეტყველ სასა და მიბძიდენ, რომელ ჟამსა შუღამისასა აღსარებდ უფლისა აღდგებოდა, და აქებდა უფალსა.

მეორე, ლოცვა შემდგომად შუღამისა ეიღრე მეოთხეს ჟამს წინა დროსა ქაჲმის ყოვილის სა, შეკრებოდიან ეკლესიად, მომხსენებელნი წინაღვე მომთხოვრებელითა განდჳძბულნი სარეცელთგან წყედიადთა, საქმეთა მიერ ნთლისათა გამოვლენინ და მოიხსენებდენ უარყოფასა პეტრეს სა, რომელიცა აღუხსენებდა ჟამსა მამლის ყივალსასა პეტრესგან ქრისტეს უარის ყოფასა, და ესენი აჰა მზეჯათ მას ჟამსა ილოცევდენ.

მესამე, შეკრებოდიან შუღამიდამ ექუსს საათის გასულის დროს, ეიღრე მეყიდისა ჟამსა, და ამას ლოცვას ჰყოფდიან, და მადლობასა მესწრედიან სულთა და გულოთა ღმერთსა, რომელ დაჲე განადენა და დღე შემოგვიახლა, ანუ აღმოგვიბრწყინდა ჩუპნ: და აგრეთვე ჰბძიდიან დაეითნს, რომელიც ილოცევდა: კეთლ არს აღსარებდ უფლისა, და გალობად სახელსა შენსა მღლო, მთხოვრებად, ციყარს წყალობა შენი და ჭეშმარიტება შენი დამედ ღამე.

მეოთხე, შუღამიდამ გასულს ეიღრე მეცხრეს საათს ჟამსა მესამესა დღისასა შეკრებოდიან ეკლესიად. მომხსენებელნი, არა მართლად დაჰსჯასა პილატესაგან, უფლისა ჩუპნ

იესო ქრისტესა, და ეს სახედვე პირველსა მოძღვრება ამა-
ცულოლასა ჟამსა მესამესა, პეტრესაგან თქმულსა. ესრეთ
ხოლო პეტრე დადგა შორის ათერთმეტთა მათ, და აღამაღ-
ლბ ხმაჲ თვისი და ეტყუა მათ: კაცნო ურიანო! და სხვა-
ნი. იხილე სრულად თავსა მას შინა სიტყუა პეტრესი და
ამის მბაძკით ამჟამსა ილოცვედიან ეკლესიასა შინა

მეხუთე, შემდგომად შუალამისა თორმეტსა ჟამსა დღისას
მეცხრესა საათიდამ მეთორმეტეს ზეკრებოდიან ეკლესიად
მსხენებელნი ჯუარცმისა უფლისასა.

მეექვსე, მეცხრესა ჟამსა დღისასა, შუადღიდამ რომელიც
იყო მესამე ჟამი შუადღიდამ. მომხსენებელნი უფლისა ჩუ-
პნისა, რომელმანცა მეცხრესა ჟამსა განუტევა სული, ამის
მომხენი ჟამსა ამას ზეკრებოდიან ეკლესიად, დაილოცვე-
დიან.

მეშვიდე. მეთერთმეტსა ჟამსა დღისასა, რომელსა უწო-
დდენ მწუხრის ჟამს, ზეკრებოდიან ეკლესიად. მომხსენებელ-
ნი. გარდამოხსნისა ძელიდამ უხრწნელისა გვამისა ქრის-
ტესა და დადებასა საფლავად. აგრეთვე მოამახსენებლნი და-
ვითის ლოცვისა. წარემართენ ლოცვბ ჩემი, ეთარცა სკმ-
ვეელი ზენ წინამე, აღპყრობად ხელთა ჩემთა მსხვერპლ სამ-
წუხრო, ისმინე ჩემი უფალო.

და იტყვიან ეინადგან დავით წინასწარმეტყველი იყო,
წინადვე უწოდა ქრისტეს მოსულაჲ დაენება. და იგი ამის-
თვის ილოცვედის შეიდიგზის დღესა შინა; და ამა შეიდიგზის

ლოცვას, უწინარეს ყოველი ქრისტიანი ყოველსა დღესა შინა აღსრულებდენ. ხოლო მმდგომად, ეინადგარ მძე იყო ყოველთვის ამა ჟამებში ლოცვა და მეტადრე ხუცეთათვის მსოფელსა შინა მყოფთა და მუნ სხეთა მცხოვრებთათვის, დაყენეს ესე წმინდათა მამათა და ნაცულად ამისა განუწყეს ცისკარი, წირვა და მწუხრი. აგრეთვე სერობა რათა ამთაც ცხრუნვით თაეთა თვისთათვის, ხელთ სჯმისა თუ სხვისა რაჟსამე საჭიროებისათვის, რათა ჰქონოდათ დროჲ, საქმისა შემდგომად ლოცვისა.

ლორტიმ აქო იოანე და უთხრა: თათქმას ყოველგან დაუძინებელთ მონასტერი ექმნებოდა თუ ყოველ დღე შეიღ გზის ლოცვა ყოფილიყო.

იოანემ. დაუძინებელთ მონასტერში, ვით იყო რიგი ლოცვისა?

ლორტიმ ყოველს დღეს და ღამეს გაუწყვეტლად ექმნებოდა ლოცვებ ყოველსა საათსა, ესრეთ, რომელ გარდა ცისკრისა და წირვისა, მწუხრისა და სერობისა, სხვითა ჟამებთა შინა რაგ რიგად სამღვდელონი მივიდოდინ ეკლესიასა შინა დღე და ღამე ელოცვიდინ, ანუ ჟამთა, ანუ სხეთა ვედრებათა, ყოველ ჟამს სახით აღასრულებდინ და ამისთვის ეწოდა დაუძინებელი მონასტერი.

იოანემ მადლობა მოახსნა და მერე დასრულდა უბნობა, მოიღეს სადილი და კარგად შეიქცენ. მაშინ იოანემ აიღო

თასი, დალოცა ეკატერინე და უთხრა: ქეშმარიტად
აძნებდი ქებისა. თქვენ დღეებში მიმლოცება მონანესავეთ
თქვენთა და თქვენ ხართ მაგალითი მამულის ერთგულე-
ბისა და არა მბაძველი ბიძამეილებთა შერთა და მე ამითსუ-
ვითვე დღეობდელი, და ღმერთმა სრულ ყოვს მღვმოიარო-
ბა შენი და აღგასოს ყოვლისა კეთილისაგან. თავი დაუჭრა,
დბლია ღეინო. მერე აიღეს სუფრა. იოანე გამოეთხოვა
მადლობელი და წარმოვიდნ მარტყოფისკენ. ზურაბამ ურ-
ჩია ამაღამ ნორიოს დაეპსიგეთ და ზებლე ადრიან ქალაქს
წავედეთ. და წარემართნენ ნორიოსკენ.

საღამოს ჟამს მიიწიენენ ნორიოს და სახლს ეძებდნ სა-
დგურად, ამ ჟამში ზურაბამ იცნა მასხარა ოთარკა და დაუ-
ძახა ოთარკას: გამარჯვება შენის რა ოთარკამ მოიხედა,
იცნა ზურაბა, მოვიდა და მოიკითხა და მგზავრობს მიზე-
ზიც ჰკითხა, ყოველივე აღწოდა. მერე იოანეც გააცნო.
მაშინ ოთარკამ პიიპატაჟა ესენი სახლსა შინა თვის, გრდა-
ხდენ ცხენიდამ, ცხენნი გომურსა შინა დააბეს და ესენი
თვისა საკუთარსა სახლსა შინა შეეყუენა ოთარკამ თავისუ სა-
ხლობაში. იოანემ მოიკითხნა, მერე ოთარკამ უთხრა, დედა-
კაცმან გახდა ფეხთ, მოიღო ეარცლი მთაისა თფლი წყა-
ლი და დაუწყო ფეხთ ბანა... მაშინ ზურაბამ უთხრა იოანეს:
ბატონო, ამ ოთარკას ბევრი ხუმრობა უქნა, ნუ შეწუხ-
დებით. რა ვახშმის დრო მოვიდბ, ოთარკამ დია კარგი ვახ-
შში მოართო, კარგად დაუმსპინძლა და სახელოოდ იოა-

ნეს და ოთარიაჲ ქალაქისკენ წარედნენ.

რა გათენდა. აღსდგნენ ალმზეს ცხენები ამხედრდნენ და წარედნენ ქალაქისკენ: იოანეჲ უთხრა ოთარს: მიანზე შენ ეოთარ მაწიე მგ მასხარაობით მეფეთთან. უთარამ უთხრა: შეფს ერეკლეს დროს, ყზალბაშადამ ერთი კარგი გჳრის კაცი მოციდა, ბატონმა და პატივი ჰქცა, და ერთს ღმეს ბატონმან დ.ჰ.ტიჲ ეხზმად: ის ყზალბაში დია ბრუყი იყო, ბატონს დია ეჯავრებოდა იმისი ყალიონის სუნი, რომელ მალმალ ჰსწევდა, და მყრალის თამბაქოს სუნი დადგა იმ სახლში; მირზებმან და სხვათ სპარსულად ბევრჯელ უთხრეს და დაუშალეს, რომ ნუ სწევ ყალიონს მაგრე ხმართო, შეჯრამ არ დაიმალა. მერეთ ზძანა ბატონმან, ვინც კაცს მომარჩენს. კარგს წყალობას უზამო: მაშინ ამირეჯიბმა მოახსენა, მე მყეს ერთი მსახარა მსახური, და თუ ინებებთ ის შეძლებს ამის აქედამ გაყენას. ბატონს დია იამა; გამოვიდა ამირეჯიბი და მითხრა: ოთარო, ახლა შენი პურის შონის დროა, ეცადე ეს თათარი როგორმე, გააჯავრო რომ აქედამ გავიდეს; მაშინვე უთხრა: ერთის ჯამ თნავერცხლი მომიტანეთ და ერთი გრძელი ჯოხი. და ესენვე მომიტანეს. ჯამი ცეცხლით თავს დაეიდგო, ხელსახოცი შემოვახსიე, ყალიონის თავით გაეყეთე და ჯოხი ოლაჯებში გაეყარე და ჩაეყარე სამეფელი და დავსდგე გზად, ოდეს დაიძახა იმი თათარმან. ჰი გბდა ყალიონ გეთურ: (ბიჭო ყალიონი მომიტანეო.) მაშინ საჩქა-

როდ, მიველ ზურგი შეეპოე, ის ჯოხი პირში მივეს უკან
ლავებში გაყოფილ, და უთხრ ბუიზღვა. (მიირთვი ბატ-
ონო) რა ესე იმ თათარმა ნახა, გაჯაერდნ წაშობტა, და გი-
ნებით კარში გამოვარდა: ბატონს დია იამა და ერთობით და-
იწყეს სიცილი; მერეთ მიბძანა, რაც იცოდნ მასხარაობაო
ყველა გეჩვენო: მე მოვჰყევე. და როგორც გამიგონია ისე
ვიმასხარავე; და საკერლად მოკალხინე ბატონმან ერთი ხელი
ხალთი მიბოძა, და მას აქეთ, აგერ ოცდნ ხუთი წელიწა-
დია სულ ამ მასხარაობაში ვარ; ამა ხელობით ერთი ლუკმა
პური ვიმოყნე: იოანემ უნდა ღმერთს მდლობდნ რომ ეგ
ნჭი მოუტია შენთვის, მაგიო სარჩო გიმოენია: ოთარამ
დია ყოველთვის მდლობას ეძღვედ ღმერთს:

იოანემ. შენის ხუმრობით, ხომ არაენ მგვიწუხებია, ან
ბატონთან ხუმრობით ხომ არაენ დაგიბეზღებია.

ოთარამ. ბატონის მკრიდამ თუ უსამართლო მინახავს
რამე, ან მოხელეებისგან და ან იასაელებისგან, ხუმრობაში
ბევრი წარმომიდგენია და მიშევილია შეწუხებულთათვის. აგ-
რეთვე თუ თაბადის მხრიდამ მინახავს რამე ან ურიგო ყოფა
ქცევა, ან კრივი ან სხვა უსამართლოება რამ, ისინიც გამი-
ტრებია ხუმრობაში: სხვები მრავალი ხუმრობა მიქნია მოსა-
წონი და სასაცილო; მელიქვეტიქამ, თავის ძმის წულს
ქორწილი უყო, და დიდი პურობა გარდუხადა, მეფე მეფის
ძენი კათოლიკოზი, და სხუანი დიდი კაცნი იქ იყუნენ შეყ-
რილნი ღამე ეახმად დიდს დარბაზში ისხდენ, შუალხინის

დროს, მგალობლები, წარმოაყენეს და იგალობეს, როგორც მეფელიმის რიგია, რა ამათ დაასრულეს, მერეთ სხტუპმა დაიწყო გალობა, ასე მალე რომ თითქმის ყოველნი მუნ მსხდომარენი მათთან ყვირილმან მოაწეინა რა ესე ენახე, გაველ გარეთ და ეზოში, ერთი ვირი ება, ავხსენ ის ვირი და ამ დარბაზში რომ მემოვიყუანე, და ეს ყვირილი მიესმა და მრავალი ანთებული სანთელი იხილა შეშინდა ეს ვირი და ასეთის ხმით მოჰყვა ყრიალსა, რომ მგალობელის ხმა სულ დაფარა. რაესე იხილეს კარში გამოედრნენ, შექმნა ხალხმან სიცილო. და ბატონებმან, ის ღამე ასეთის ღზინით გაატარეს რომ მნახეთათვის უკეთესი არღარა იქნებოდა მეც ვიზოვე მამინ კარგი ზალათი:

დადიანთან ვიყავ ოღიშში, ერთმან თავადმან დაჰპატჳ დადიანი, წაბძანდა და მეც მიახლო, რომ ყოველთ უყვარდი მასხარობისთვის. დადიანმან მიბძანა თუ გამამხიარულებდეს, ისეთს ხუმრობას იქმ რასმე საცინელი იყოსო, კარგს ცხენს გიბოძებო! მე ღიად მიამა, ზაგრამ ვფჳქრობდო, რა უნდა ვიხუმრო რაც ვიცოდი ყოველი ვიმოქმედე, სხტუ რა მოვიგონო ამ ფიქრში რომ ვიყავ, სადღლიც მოითხოვეს, გაველ დავსხდით ერთი გვერდობიანი კარგი გორა იყო იქ, და რა სუფრა გაიშალა, ენახე ღომის ხაბზი, მოღას და ერთი ღიდი ქვაბი ღომი მოაქეს, და პატარა ხის ნიჩაბი ხელში უჭირავს, შევხედე რომ ეს მეღომე უნიფხო იყო, რადგან ჩტულებად აქეთ, პერანგი აცვია გძლოდ, და მოვი-

და ამოღებს სმ ნიჩბით და აქეთ-იქით ურიგებს, რა ჩემ-
თან მოვიდა, დამიღო ღომი მოხარბული ცხელ-ცხელი. გა-
ბრუნდა, და დაიკავა ღოშის ამოსაღებლად, აღვიღე იმ ქა-
მად ეს ცხელი ღომი და ამოუსვი, ეს კაცი ასე გამწოვდა
რომ ჯერ ერთი მღლა შეხტა ნიჩბი იქ ეილასაც თავში
ჰკრა ეს ქვაბი იმ თავდაღმართზედ დაუგორდა, და თითო-
ნაც დაფრინდა იმ თავდაღმართზედ წყლისთვის. დაიძახა შემც
შენი სახელ-კარო და გეწიის რა გუარადაც მე დამწვი მამინ
წასქდათ სიცილი, თქუტს ამისთანა ხუმრობა არ ქნიაო.
ნახევარი ხალხი უღოზოდ დარჩა. ა ე ეილხანეთ, იმ დღე-
საც ერთხალ კადე, (რთი იმერელი ვაჟე იმერეთიდან მოვი-
და. და ეს ჩემი ცოლი წყალზედ უნახამს ყმაწვილი ქალი
იყუა და ღია მოსწონებია. მოვიდა ჩემთან კალოზედ ვიყავე,
და მითხრა: ბატონო ერთი ნამუსი მინდა გითხრა, თუ აღ-
შისრულებ, ბარე კარგა გემსახურებო. უთხარ მითხარი?
მან იმერელმან მაჩვენა ეს ჩემი მეუღლე! და მითხრა: ეს
თუ გაუთხოვარი არის აქ დაესახლდები და ამ ქალს ეით-
ხოვ თუ მომცემენ მასი დედ-მამა მე უთხარი: ეგ ჩუტ-
ნი მესობლის ქალია, ჯერ გაუთხოვარია. თუ შენახვა შე-
გიძლიან, მე გავრიგებ შეთქი. და ემხო ეს კაცი, მადლო-
ბა მითხრა, და მითხრა: შენაც ბევრი მაქვს და აქაც მაქვს
თან ასი ყურუმი მე ვთქვი ფული მეჭირება და ეს არის ჩე-
მი საქმე. უთხარ წავალ და ევლზაბარკები შენს საქმეზედ იმ
ქალის დედ-მამას. დიდ გულთ შეგმეცეწა და წავიდა, ეს

იმერელი სხვაგან ერთს გლეხსას დაეყენე. წაიღო ტყუილად და მცირე ხანს უკან მოვიდა და უთხარ: დიდად იამათ იმ ქალის დედ-მამას, და კადეც ნება მოგცესთ. ესეც შემოგიტყალეს, თუ ქორწილი გინდა, ერთი ხელი ტანისამოსი უმოვე ამ ქალს, და ჯვარს დაგწერთ. რა ესე გაიგონა იმ იმერელმან, მაშინვე შეჯდა ცხენს წაიდა გორს, და ერთი ხელი კარგი ტანისამოსი ეყიდა, თითონაც ჩოხა გამოეცვალა და მესამე დღეს მოვიდა ჩემთან, გამოვართვი ყოველიფერი, და სახარჯოდცა ოციოდ ყურუში და უთხარ: ხელო საღაშოს უთუოდ ჯვარს დაგწერთ ეინემ ეს ტანისამოსიც მოესწრობა მეთქი, ავდექ მე და უთხარ: მე ატოცს მანდა გადავიღე იქილამაც სტუმრები მოვიყვანო და ჩემი ძმა მაუჩინე იმ ქალს ეს გაჩვენებს და რიგსაც მოგცემს მეთქი, მე რა წაველ, გადაველბრეძას, წვერი მოვაპარსე, ბატონის ნაბოძები ხალათი ჩაიცვი, ბუხარის ქუდა დავიხურე, ცხენ ყაჯარი გადაუშალე ორიოდ კაციც თან წამოვიყვანე, და დავარიგე რომ იმერელია იქ, და რამე ჩემ სახლთან ჩამოვხდე ცხენი გამომართვით, და იმერელმან რომ გვითხროთ ასე უთხარი: ეს ბატონის მსახურია, და აქ თავის ცოლთან მოვიდა ქალაქილამო; რა ჩემს სახლთან მოველ ენახე ის იმერელი გარეთ ეზოში ზის და ჩემს ძმას ელაპარაკება. გარდევნე ცხენილამ, ამ კაცებმან ცხენი ჩამომართვეს, იმერელს სალამი მივეც და უთხარ აქ რასა იქეთ მეთქი, მან მითხრა ჩემი საქმე მაქვს. ჩემ ძმასაც ეანიშნე. სხვაგან წაიდა და მე

მინ შეველ, დედა-კაცი წანმომეგება, თოფი ჩამომართვა, აგრეთვე ჩემი წერილი შეიღებო, რა ეს იმერელმან იხილა, უთხრა: ჩემთან მოყოლილს კაცებს. ბატონო ეგ ქართველი ჯანაური ვინ არის რომ ჩემს დანიშნულთან ასე კადნიერად მევიდბო: მათ უთხრეს, რას ანბობ იმერელო ეს მეფას მსახურია, და თავის ცოლთან მოვიდა ქალბქადამ, და ეს ყმაწვილებაც იმის შეიღოა:

იმერელმან მართლს უბნობთ თუ მახრეცებთ? მათ კაცთ არა ჭეშმარიტად, რომ მაგ კაცის ცოლია, იმერელმან. ვაი ჩემთავს, აჟა დამაფსო, ვინცლა ცრუ ქართველი იყო: და მეჭსჩეულა როგორც, საქმეს გაველო.

მათ უთხრეს: ის კაცი ერთი ცრუ სომეხი არის, ბევრი შენის თანა მოუტყუებია, რატომ მიეცი მაგდენი თეთრი, საქონელი და არავის ჰკითხე: ახლაკი წადი დაგაუდეგ უკან ეგება მოახელო სადმე

იმერელმან თავში ხელის ცემა შექმნა და ტირილი; ამ ჟამად გამოვედ დაუთხარ მამბო რა გატირებს, მან იმერელმან, მეც ისე შემომჩეულა ვითა სხუთთა; მეც უთხარ ის ასეთი ცრუ კაცია რომ ბევრიმაგვარი საქმე, უქნია ახლავ გაუდეგ ეგება გოგოს მოახელო: ავიდე, ხუთი აბჯიც ვაჩუქე. ეს დახარჯე. გოგოში მუქთად პურს არვინ გაჭმევსო, თუ

ის სომეხი ვერ მოახელო, ეჭარი სომეხი ხომ ბევრი დღის
ქუთაის, იმათ წაართვი, რაც და გხარჯვია. იმერელმან დამ-
ლოცა, ხელზედ კოცნა მოინდომა, და მითხრა რაკარგი ქრ-
ისტიანი კაცი ყოფილხარო, ორიოდე პური ეაჩუქე. და მა-
დლობელი გავისტუმრე:

იოანე. უი ჩემს თავს! სწორედ ხელოვნებით ქერდობა
გიქმნაო, და ზაკით შენდობა აგიღაო: მაგრამ უნდა უყა-
ნვე გჩუქებინაო რაც გამოაოთვიო:

ოთარამ. შენ დალოცვილო. ამ სოფელში სულ ამ გე-
რი მოტყუება არის დასე რჩებიანო

იოანე. ოთარაც სიმაართლით მოგებული უჭჯავსია და
უფროც გამოადგება კაცს; იმ ჟამად გაციდნენ, გაიპარა მი-
ნდორში, ნახეს უკანიდამ სამი ცხენოსანი კაცი, ცხენებს მო-
აჭენებენ ქიზყელნი და სამი კაცის თაყვებიც ცხენზედ უთ-
ლიათ. შედგნენ ესენი და ჰკითხეს, რა ანბანია ძმანო. მათ
უთხრეს, ბატონთან მახარობლად მივიღივართ. ბატონის შეი-
ლმან იოანემ, დაამარცხა ომარხან, და ათასი კაცი მეტი
მოუყალით. ცოცხალს გარდა ახლა ეს ანის ნიახუოდამ
მოვიღივართ. რა ესე გაიგონა, იოანემ დიდი მადლობა მეს-
წირა ღმერთსა და თქვა. ბედნიერად ვიქად-გი და ესეც გაიგო
რა, რომ დროზედ მივიღე ქალაქს, მეფეს იმ ძლევისთვის
შესწამა მოეახსენო. და გასწიეს მათ კაცთა, ოთარა იმათ

გაყვ, და ზურაბა და იოანე წარვიდნენ მოჩქარებით ქლა-
ქისკენ: რა ქლაქს შინა მივიდნენ, იყო კალკის დიდი სიკა-
რული ზარბაზნის სროლა, დიდი შეყრილობა; იმის გამარ-
ჯების კმას ზედა; იოანეც მივიდა სახლსა ქებათავეის წი-
ნამძღვრისას დაბინადა; საღამოკანს კაცმან დიხხ, რომელი
ხეაღე სამადლობელი პარაკლისი იქმნებას სიონში იქ შემო-
კრბით, და მერე იქადამ შეფეს უნდა იახლოთ და მიულო-
ცოთო. იოანე მამინე განეშადა საკეალოდ: და იმ ღამეს
ღამსწერა მეფესთან მისათბევი შესკმისა წაზნი კეალისა
დღე წირვისდროს მივიდა სიონში; გარდიკადეს მუნ დღე-
სასწაულობა, და შერეთ წარმოვიდნენ მეფესთან. ჯერ სამ-
დღედღოთ, მაულოცეს, მერე დიდებულთა, თეადთა დაზნ-
აურთ, და მერე მოქალაქეთა: შემდგომად ამისა წარღვა
იოანე. თეი დაუკრა მეფესა; რა ბატონმან იოანე იკილა
იწრო, ვინადგან ბატონს თელავის სეოლაში მიეზარებინა
ალექსის შეილის დაეით რეცტორისთვის უბძანა ჩემო ჭი-
ლოლოფოსო, რაჲ გნებავს იოანემ თეი მძამედ დაუკრა
წინ წარღვა და მოახსენა: ამ ბედნიერების ხედრისთვის,
თქუტის უმაღლესობას მსურს შესაბა მოეახსენო თუ ღირს
ჰყოფს თქმად უმაღლესობაჲ თქუტსნი: მეფემან მმადლობელი
ვიქმ ებო. მაძნ იოანე წარღვა, და იწყო თქმად შემდგომ-
ისა ამის ხატითა ესრეთ:

უმაღლესო და უმაწკალოსო ღელმწიფე და მეფე ქარ-

თლისა ქაჩეთისაჲ მქონებელთა ერეენისა განჯისა და მყრო
ბელო, ყაზახ. ბორჩ ლოს თბაკ, მამშადლისაჲ, სხუთა და
სხუთა:

საქმეველნი წმინდათა ტაძართა შინა ღთასათა. თქუტსნი
ერ მწირულნი და ჯავშულნი, სულად სურნელად აღიწი-
ვნეს ღთისადმი, და ნაცულად მისა გარდამოვიღინეს თქუ-
ტსნა, მადლი მძლეველობისანი, რომლითაც ყოველად უმა-
ღლესმან ძალმან დაგვირგვინებულ ჰყო, მხედარნი და საჭუ-
რველნი მენნი: ამჟამან აფარიის ხანმან მოიღრეკა წინაშე შე-
ნსა ძლევლი თავი თვისი. და სირცხვილელთა ივლტვის პირ-
ისაგან შენისა: ბრძოლისა ღრუბლათა და თბრულთა
აღგილთა ზედ, აღმობრწყინდა ნათელი კურთხეულის მშე-
იდობისა: სატხტოთან ქალბქმან ამან განიძარცვა ხატი თ-
ვისი დაფარული მკოცოვა ნებითა, და შეიმოსა საკეჲ სიკბ-
უქისა: დაესრეთ მზიარულგბრთ მცკოერებნი ამას შინა, მო-
ისწრაფიან აღტყინებულნი სულითა, და აღტაცებულნი სი-
კარულთაჲთა მოლოცვად უმაღლესობისა თქუტსნისადმი; და
იგალობენ ქებასა გალობისასა, და გიძღუნიან ღიდებასა წი-
ნაპართა შენ თასა, შეგამზგავსებენ, დიდსა პაპასა შენსა და-
ვითს წინასწარმეტყუტსსა, სიყუარულსა შინა ღუთისასა, და
სიმკნეტაცა რომელმან დასცა ძალი საღმრთოთა ტყორცით
შურდულისათა გოლიათი, და მით განბარინა ერი ისრაელთა

ხელთაგან მისთა; ეგრეთვე თქუენცა სარწმუნოებითა და კეთილ მსახურებრთა შეთხე შურდული, და დაიშურდულენ სასოება შენი ღვთისა მიერ, ჰსტყორცენ ზეაგსა მას სისხლ მწყურთიელსა გოლიათს, და მემჰსრენ უჰსჯულო თავი მისი; და განგვარინენ ჩუენ უცხო თესლთაგან: მისთვის ჩუენ ნეტარად ვრაცხთ საუკუნესა ამას; დაგჭურეთ შენ ტკბილსა მამასა, დავჰსტკებით ამით, გარნა ჩუენ უღონო ვართ ღირსად ქებისა შენისა, და ითხოვეს საჭიროება შემთხუვისა მისთვის, ძველთა ჭალოსოჭოსთა სადიდებელად თქუენდა: პლბტონს, ლომერს, სოლონს, ვირლილიას, ციცერონსა, კურციოსა, ოვდის, ბარდონს. და ცხრათა მუხთა, შეკრებულთა პარნასს მთასზედა, რათამცა თვითეულნი მათგანი განყოფით, ბუნებითა ნიჭთა უმაღლესობისა შენისათა მიაწერდენ ქებასა და მადლობასა დაბესრეთ დაატკობდენ სასმენელთა ჩუენთა.

არამედ ჩუენცა ერთბამად შეძლებისა მეგრ ჩუენისა ემოხარულობთ და ნათლითა დღესასწაულობისათა ედღესასწაულობთ, ტაძარსა და პალატსა ამა' შინა და ეიტყვი, მოვედით თაყუბნის კემად უფლისა ზეციურისა სამღუდლოაჲსა მთავრისად, და ღვთივ დაგვირგენებულისა მეფისად, უკეთილ მსახურისა უფროს წარმართთ მეფეთა ქუტყენისათა:

უფლმან დაიცვას მეფობაჲ შენი ჯუარითა კემპარტებისათა დასკინტრითა კეთილმოქმედებისათა, და მით უძლოდე ერსა შენსა, ვითარცა მოსე ისრაილთა, და ვითარცა ისრაელისძე, იქმენ ამაღლებულ სკიპტრითა, ვითარცა ალექსან-

დრე ბერძენთა შორის; და ჯუბრითა ვითარცა დიდი კოს-
ტანტინე მორწმუნეთა მეფეთა შორის; მშვიდ, ვითარცა და-
ვით ცხებულთა შორის; და ბრძენ ვითარცა სოლომონ მე-
ფეთა შორის; თავ დადებულ ვითარცა დიმიტრი ქართვე-
ლთა შორის; მართალ და საყვარელ ვითარცა ქრისტე მარ-
თლ-მადიდებელთა შორის.

გაკურთხოს შენ უფალმან, და დაგიცვას შენ საყდარსა
შედა მეფობისა შენისა ნათესავიდგან ნათესავადმდე,

და იყავნ შენზედა სიღმრთო მადლი სულისა წმინდისაგან
დამტკიცებული, და დაუბრკოლებელ სულიერსა შინა დიდე-
ბასა შენისა მსახურებისასა, და აჰყვადეს დღეთა შინა შენ-
თა საქართველოჲ, შვიდობითა და დიდებითა და გეწოდებ-
ოდეს მეფე მშვიდობისა და განსვენებისა და მყუდროების,
ვითარცა მამასა შენსა სოლომონს. უფალმან მარჯუნითა
შენითა, კიილად განაგოსმცა ყოველნი საქმენი შენთა
შენთანნი.

უფალმან გამოგარჩიოს შენ ერად გულისა მეგრ თვის-
ისა, და განიხილოსმცა შინაგანნი სულისა შენისა კეთილო-
ბანი და იყავნ შენ დღე გრძელ ქტყანასა შედა. და იყოს
შენდა სიხარული დათხეული, და ქვეშე ერდობთა შენთა
შედა, ზეციურისა კურთხევითა და შეწყნარებობა.

და მხიარულებამ ჩუტნი სრულ იქნეს მენშორის, და მხი-
არულებამ ესე ჩუტნი ნურცა ვისგანმე იყოსმცა აღსახო-
ცეველ, ხოლო ჩუტნი დასმტკიცებლად ამისა დაუფნთ ერ-
თგულისა გულისა ჩუტნისა სიღმრთოსა ტერფსა შენსა. სარწმ.

უნობითა, მორჩილებითა და სიყვარულისა გულითა აღსრულებითა ჩუპს უკუტ ერთბამდ მტოებათა, და ბაიათა განეგმზადებით აღსრულებად მეფობითისა ნებისა შენისა, და უკანასკნელ ეითარცა მსახურნი საყურთხეველისა და მონანი სარწმუნონი, ვდღესასწაულობთ და ვღალადებთ ოსანასა; ამას ყოელის მპყრობელისადმი მხურვალითა ლოცვათა მორტყმულნი.

განაგრძოს ნებამან მადლისამან დიდებასა შინა მეუძერელსა მეფობაჲ შენი და მთამაკლობათა შენთა განუწყვეტელად და საუკუნოდ და იდიდებოდეს სახელი შენი ქტსყანასა ზედ და დაგიმორჩილნეს ქტსმე ფერხთა შენთა ყოველნი მტერნი შენნი და სახლისა შენისანი ამინ.

მემდგომად დასრულებისა ამის შესხმისა, მივიდა იოანე ბატონს ზელს აკოცა, ბატონმან მადლობა უბძანა, და რაოდენიმე ოქრო უბძაძა, და უბძანა: დღესადილს კარგათ შეეყეცა, და საღამოს აქ მოდი, მინდა ზოგი რამ გკითხო, რომ ღამესე გაფატარო. იოანე მღაბლბდ მადლობელი და მზიარული წამოვიდა სახლსა შინა. კარგად ისადილა, და შეჰსეა ღვინო სადღეგრძელო მეფისა.

მემდგომად მწუხრისა ჟამსა, მოემზადა იოანე და ფეჟრობდა, თუ რაჲსა ჰკითხავს ბატონი; და მერე დანიშნულს დროს იახლა ბატონს, იოანეს მისელა მოახსენეს, ინება ბატონმან, და ქრისტესიან მღვდელი კეჟერაშვილიც იქ ახლდა. შემდგომად ეახმმისა ბატონმან უბძანა, ქრესტესიას: რადგან შენ გიელია ბაბილოვნსა, ეგვიპტეს, როდოს, იერუსალიმს

ეთესოს და სხუთა ადგილთა შინა მუნ მზარისათა, ანუ ერთარ გენაჲს და ან როგორ გსმენოდეს ჰკითხე იოანე დიაკენს შვიდნი სოფელსა შინა ღირსნი სახსოვარნი.

ბატონი შიგნით საწალში შებძანდა მოსასვენებლად და მეფე შიგნიდამ ისმენდა ამათსა უბნობასა.

ქრისტესიამ. რასა გულისხმა ჰყოფთ შვილთა მათ სოფლისა ღირსთა სახსოვრებათათვის.

იოანე. სახელთა ამათ იწოდებიან ესე გუარნი უკუ მენებულებანი ანუ სახსოვარნი ძეგლნი, რომელნიცა ყოველთა საუკუნეთა შინა იყუნენ კაცთათვის საკვირველისა ხილველი, სიდიდისა და ღიდშენიერებისა გამო თვისისა.

ქრისტესიამ. აღმირიცხეთ მე, თვითეულად სახელობა შეიღნი ღირსნი სახსოვარნი ძეგლისა საუკუნოჲსა სოფლისანი.

იოანე. სახელობა შვიდნი ესე ღირსი ხსოვნისანი არიან შემდგომნი ესე:

პირველი, მავზოლი.

მეორე, ტაძარი იერუსალიმისა.

მესამე, ტაძარი დიანასი ეფესოსა შინა.

მეოთხე, ზღუდენი ბაბილონისანი.

მეხუთე, ძეგლი, ანუ კერპი იუპიტერისა ოლიმპიისათა,

მეექვსე, კოლოსი როდოსისა.

მეშვიდე, პირამიდნი, ანუ ძეგლი ეგვიპტისანი.

ხოლო რომელნიმე ნაცულად იერუსალიმის ტაძრისა, რაცხუტუნ კრიტისა ზაბირიტსა, რიცხეთა შორის მშვიდთა ღირსთა სახსოვართა სოფლისათა.

ქრისტესიამ. რასა გულის ხმა ჰყოფ თქუტუნ სახელსა ქუტუმე მაფზოლეისასა, ანუ რაჟსაჟამო ირიცხების იგი საკვირეელ სახილველად სოფელსა შინა.

იოანე. მაფზოლეი იყო მეფე კარიისა, იგი ნარ-ნარად უყვარდა მეუღლესა თუსსა, არტემიზიას რომელმანცა შემდგომად სიკელილისა მისისა აღუშენა მას დიდ შტუნიერი საფლავი, სატახტოსა ქალბქსა შინა მის ადგილისასა ალიკარონას შორის მენეის სასახლისა და ტაძრისაცა მახლობელ ენერისათა. მაშინ ძეგლი ესე წოდებულ იყო მაფზოლელად, რომელ არს საფლავი მაფზოლეისა, ამის გამო დღესაც ყოველი სხუთა, მდიდარი საფლავები იწოდებიან მაფსოლეიად.

ქრისტესიამ ვითარი სიდიდე აქენდა; ანუ სიერცე მაფზოლეისა ამას.

იოანე. სამხრეთილამ, ჩრდილოეთის კერძოდ განერცელდებოდა იგი სამეოცდა სამ ჭუჭხედ (*); გვერდები მისი

(*) ერთი ჭუჭხის სიგრძე, თორმეტი გოჯია, ანუ ჩუჭნებური ადლის ერთი ჩარქვი და ერთი გვერდი სიგძმ.

იყო რაოდენიმე იწო, სიმზრგელე აქუნდა, ოთხას ათერთმეტი ჭუჭი, სიმღლე ოცდა ხუთი მწყერა და ოცდა თექვსმეტი, სეეტებრიც გარეშემო ერტუნენ მას.

ქრისტესიამ. ვინ იყვნენ ხუროთ მოძღუარნი, ანუ რაოდენნი, რომელთაც აღაშენეს ძეგლი, ანუ მონომენტი ესე მდიდარი?

იოანე. ოთხნი ჩანებულნი ხუროთ მოძღუარნი ესე, სახელობე: სკოპასი, რომელიც განყოფდა აღმოსავლეთის კერძოსა მისა, ტიმოთე, სამხრეთისასა, მეოხარ, დასავლეთისასა; ბარაქსის, ჩრდილოეთის კერძოსა.

ქრისტესიამ. დედოფალმან, არტემიზიამ იხილა დასრულებდა მუშაობისა ამისა

იოანე. ვერა. იგი გარდიცვალა მწუხარებითა შემდგომად სიკვდილისა ქრმისა თჳსისათა. შემდგომად სამას ორმოცდა ათერთმეტსა წელსა შინა, უწინარეს ქრისტეს შობადმდე, შთამბაელობათა მისთა დაუდგინეს სახედ, და მაგალითად სიყუარულის გამო მეუღლეობისა.

ქრისტესიამ. არა დაყენებულიყო მუშაობა მისი. შემდგომად სიკვდილისა მის დედოფლისა?

იოანე. არა. შემთხუტულებასა ამას შინა, პატექს შერთდნ ოთხთა ხუროთ მოძღუართადმი, და აღაშენა მავზოლეის ზედა მაღალი ესე უკუტ პირამიდი, და მას ზედა დაჰსდგა მარმარილოსაგან ქმნილი უკუტ ეტლი, მებმული ოთახითა ცხენითა, მიზნითა მით საფლავი ესე ირიცხებოდა სოფლის სპეირელებად, და ღირს სახსოვრად. ხოლო ოდეს

იხილა საფლავი ესე ჭალოსოფოსმან ანაქსალორმან, კალო-
ზომეანისულმან ჰსთქეა ესრეთ: აჰა მრავალნი უკუტ თეთრ-
ნი გარდაქცეულან ქუტუბად.

ქრისტესიამ. ეინ აღამენა ტაძარი იერუსალიმისა?
იოანე. სოლომონ ძემან დაეითისმან, მეფემან ურისტა-
ნისამან.

ქრისტესიამ. რომელსა აღგილსა ზედა იყო იგი აღმე-
ნებულ?

იოანე. მთასა ზედა, მორისსა თვთ აღგილსა მას ზედა,
ხადაც მამამან მისმან, დაეით მეფემან იხილა ანგელოზი აღ-
მსრულდებელი მართლ-მსაჯულებისა ღუთისა ხელთა შინა მჰყ-
რობელი განმისწვლდებულისა მახეილისა.

ქრისტესიამ. რაოდენსა წელსა აღმენდა ტაძარი იგი?
იოანე. შეიდსა უკუტ წელსა.

ქრისტესიამ. როდის იყო შემთხუტვა ესე?

იოანე. სოლომონ იწყო მენობა ტაძრისა ამის ორიათას
ცხრაას, ოთხმოცდა ცხრაას წელსა შინა, შეკმნიდამ სოფ-
ლისა, ხოლო შობიდგან ქრისტესისა წინად ათას ხუთმეტ-
სე წელსა, მეოთხესა წელსა შინა მეფობისა თვისისასა იწყო
შენობად.

ქრისტესიამ. რაოდენ ნაწილად შემდგარი იყო ტაძ-

რა ესე?

იოანე. ოთხ ნაწილად, გარნა ყოველნივე იყო შეცუულ ერთიან უკუტს ზღუდიტა, პირველი შენობა საგრილობელი ანუ სადგური ერთა, ანუ წარმართთა, მეორე საგრილობელი იყო იუდიანთა. მესამე საგრილობელი იყო მღუღელთათვს, რომელსა ეწოდა წმინდა. ხოლო მეოთხე საგრილობელი იყო წმინდა წმინდათა ესე იგი: საღმრთო ანუ უწმინდესი ადგილი.

ქრისტესიამ. მიხზარ თვთეულთა სადგურთათვს, თუ რაოდენნი იყენენ ზომით

იოანე. წარმართთა, ანუ ერთა მდბაღლთა სადგური იყო მექონ იგერლივე ხუთასისა ნაბიჯისა, გარე მოცუული მღლი-სა მოაჯირითა, რომელიცა ჰსდგა მრავალთა მარმარილოსა სვეტთა ზედა, და აქუდა ოთხნი უკუტს კარნა, ანუ ბენი მიქცეულ ოთხთა კერძოთადმი ქუტყანისათა. ხოლო ამა წარმართთა სადგურიდამ შევიდოდინ. იუდიანთა საგრილობელსა თვსსა, რომელიც იყო ფრად დიდ და მმუტნიერ, და გარე მოცუულ ყოფად მმუტნიერითა მოაჯირებითა. იატაკი მისი იყო დაფენილ სხუა და სხუა ფერის მარმარილოთი. ზღუდენი მისნი იყენენ მოოქროვილნი თვთ უწმინდესისა ოქროვთა, ხოლო კარნი ანუ ბენი ამიანი იყენენ მაკრუ-ლნი ვერ კხლისა ფერებითა.

ქრისტესიამ. ვითარი სიდიდე აქენდა წმინდასა, ანუ საგრილობელსა მღუღელთასა

იოანე. იგი იყო სიგრძივ ორმეოცი მწყრთა. სიგანით

ოცი მწყრთა: სანუბლო სიწმინდისა ამის ჰსდგა საკურთხევე-
ლი თითბრისა ოთხ კუთხედო, თვითეულსა უკუტ გვერდსა
აქუნდა სიგანე ოცი მწყრთა, და სიმაღლე ათი მწყრთა; ორ-
გნთვე კერძო საკურთხეველისა იყო ვიდრე ათი უკუტ თი-
თბრისა ბარძიში შემკულნი კერაბინთა, სახედ აგრეთვე ლომ-
თა, კუროთა, და დანაკის კუდთაგან, მარჯუტნით კერძო
დიდი თითბრისა ბარძიმა, რომელიცა იყო დაპყრობილ ათე-
რთმეტთა თითბრისა კუროთაგან და ამა აღგილიდამ შესაძ-
ლებელ იყო შესვლად ტრაპეზსა მის შინა, რომელიც მექონ
იყო სიგრძივ ოცისა უკუტ მწყრთისა, სიგანით ათისა. და
კულად ამავე ადგილიდამ შესძლებელ იყო შესვლად ტა-
ძარსა მის შინა, რომელიც მექონ იყო სიგრძისა სამეფარსა
და სიგანისა ოცისა უკუტ მწყრთიან. ორისავე მხრით ჰსდგა
ათი დიდი სასართლე, თვითეული მათგანი მექონ იყო მკიდ
შვიდისა რტოჲსა. ესეოდენივე ფისონნი ათითარე ოქროჲსა
სტოლებათ, ანუ მღალას ტაბლებითა. ხოლო უკახასენელ
ამა ტაძრადმ შეკადრდნენ წმინდა, წმინდათა შინა, ანუ აღ-
გილსა უწმინდესსა, რომლისაჲცა სიგრძე და სიგანე თანასწორ
იყო ოც ოცი მწყრთა და ეს სახედვე სიმაღლეცა, და აღ-
გილი ესე იყო ათი მწყრთა მოოქროვილი, ათი მწყრთი მო-
ოქროვილი და მოოქვილი ძვარუხითა თვლებითა, თანებ
ისტორიკოსი ურიასტნელი მოუთხოვს, რომელსა იყო მუც-
ტაძრისა სამკაულნი ვიდრე ესეოდენნი, ოქროჲსა და სვეტ-
ხლისა:

ოქროსი.. . . . ვერცხლისა.

სასანთლე კელაპტრისა ათიათასი. ოციათასი.
 სტოლი ანუ ტაბლა ათიათასი.
 ერთი დიდი სტოლი საკუთრად მასია-
 ნურისა. ერთი.
 წმინდის ოქროსიზგან ქმნის.
 ქუბები საარაყის ქეაბის ოციათასი. ასი ათასი.
 ბარძიმი. ასიათასი. , ორასი ათასი.
 სინა, ანუ ლანგარი. . ოთხმოცი ათასი. ას სამოცი ათასი.
 ემზი, ანუ საბანელი ოთხმოცი ათასი. ასი ათასი.
 ტაუკი. ოცი ათასი. ორმოცი ათასი.
 საცეცხური დიდი, ოცი ათასი.
 საყვირი. ორასი ათასი
 მოსაყრავეთა სხვაევი ათი ათასი. ოცდბათი ათასი.

შესამოსელნი სამღვდელნი და ფილონი, ათასი ხელი
 მოოჭვილი, ძვირფასითა თელებითა და ოქროქსოვილის ფა-
 რჩებისა.

იქმნა ჯამი ერთობლივ ოქროს ქურჭელთა: სმას სამო-
 ცი ათას და ერთი. ვერცხლის ჯამი იქმნა ერთობლივ: რეას
 ორმოცდა ათი ათასი, და ესე გეარ იყო შემკობილი ტა-
 ძარი იერუსალიმისა, დროსა მეფისა სოლომონისასა, ვითა-
 რცა ჰსწამებს ესე ზემოხსენებული იოსებ ისტორიკოსი.

ხოლო სხუანი მწერალნი, რომელნიმე უმატებენ სხუთაცა ჭურჭელთა, რომელთაცა რიცხვი შეადგენს ოთხას ორმოცი ათასსა ოქროს ჭურჭელსა, ხოლო ვერცხლისას, ერთსა მილიონსა და სამას ორმოცი ათასსა ჭურჭელსა.

ქრისტესიამ. რომელსა ქალაქსა შინა იყო აღშენებული, ტაძარი დიანასი

იოანე. ეფესოს აზიის ქალაქსა შინა, რომელიცა იყო კარიას შინა.

ქრისტესიამ. ეცნ აღაშენა იგი?

იოანე. რომელნიმე მომზახეობენ, რომელ იგი დაწყებული იყო ამაზონთაგან, ხუროთ მოძღვრებითა და ზედამდგომობითა კტეზიფონისათა, და წასაგებელითა სრულიად აზიელთაგან. ხოლო შენობამან უკუტ ამა ტაძრისაგან განკლო ოთხასი უკუტ წელაწადი, სიგრძე ტაძრისა ამის იყო ოთხას ოცდა ხუთი ფუტი; სიგანით ორას ოცი ფუტი; მას ედგნენ ას ოცდა შეიდი სვეტნი, შაბაჟად მოჭრილნი, რომელნიცა იყვნენ სიმაღლით სამეოცნი ფუტნი თითოეული მათგანნი, რომელნიცა გაკეთებულ იყვნენ რომლისამე ხელმწიფისაგან წარსაგებელითა თვსითა, სახელი ხელმწიფისა მის არ არის ნამდვილ მოხსენებული. მენობა მისი იყო,

ნადგის ხისაგან ბჭინი მისნი კიპაროზ-საგან, ანუ (სპაროსაგან) ხოლო ეგო ტძარი ესე მართლად ეფუროს ღთვასა და წლისა ეიდრე აღექსანდრე მკედონელის დრომდე, რომელნიმე სარწმუნო მეთისტორიენი ჰსწერენ: ეროტრ ტა ეისმე სახელით წოდებულს, რომელმანცა წარუთხრა ციქლი ტძარსა ამას და გარდა ემნა ნაცრად, რათა მოხსენებოთ ამით, დათეს სახელი მისი და შთამომელობათი მისთა. ამასაც მოუთხრობენ ისტორიკოსნი, რომელ მას დღესა შინა დანიშნულ ტძარი იგი, რომელსა დღესა შინა იმეცა დღესა მკედონელი. გარნა კუთლად განაახლეს შემდგომ ტძარი იგი ეიდრე შვიდ გზის.

ქრისტესიამ. მითხარ ვინ განაშენა ბაბილოენისა ქალაქი ანუ ვინ აღაშენა ზღუდენი მას ქალაქსანი?

იოანე ნაბუქოდონოსორ მეფემან ბაბილოენისამან.

ქრისტესიამ: რაფსაგამო იყო ესრეთ დიდებულ ქალაქი ესე ბაბილოენისა?

იოანე პირველად ზღუდეთაგამო ამ ქალაქსათა: მეორედ ტძარისაგამო ბელსოვად წოდებულისა, მესამედ სამეფო სასახლისა და ზედან დაშენებულისა ბელსათა. მეოთხედ მოკირწყლულის ქუჩათა, ულაქნებოთა და მდინარისა სანაპირო-

ოებითა: მესტოელ, ტბებისა და ღელთა არხებთა შემოტანის.
ლობთა ქალაქსა შინა; მიუქუსად, დიდშენებულობითა. რომელთა
კედლებთა სიგრძე იყო გალანისა ოთხმოცდამე-
დი ზედა, სიმაღლე სამოცდა ათთხმეტა ზედა; შერე-
სიმაგრელო მისი შენებულებისა იყო ოთხას ოთხმოცი
სტადიონი. რომელიცა შეადგენს, ოცსა უფრო მილსა (*)

ქრისტესიამ. ეთარ იყო დანაკვეთებულ ქალაქი იგი?

იოანე ოთხ კუთხედ; რომლისაღ, თვითმული უფრო
გვერდი განვრცელდებოდა ასოც სტადიონად, რომელიცა ქ-
იმს თვითმული გვერდი სიგრძე და სიგანით ხუთ ხუთასა
მილსა; ზოლო თვითმულისა გვერდსა ამ. ენოქიანისა იქუ-
ნდათ ბეგბნი ოცდა ხუთ ხუთნი: რომელიც ოთხასევი გვე-
რდისა შეადგენს კარსა ანუ ბეგსა ასსა.

ქრისტესიამ. სადა იყო აღმენებულ ტაძარი იუდატისა
იოანე. მახლობელ ოლიმპის ქალაქისა, სამთავროსა
შინა.

ტაძარსა ამას შინა შეკრებულ იყო ურიცხვი უფრო სხ.

(*) ერთი მილი შეადი ვერსია, ერთი ვერსი ხუთასი სექსია. ანუ
ხუთას. მხარის სიგრძე კაცისა. აგრეთვე ერთი ვერსი, ათას სუიასი
ადლია რუსული. სიგრძე ქალაქისა მის, იქნებოდა, ოცდა ხუთმეტრი
ვერსი. ესეოდენივე სიგრძე. სიმაგრელო ახ ორმოცი ვერსი.

დიდრე მიზეზისა გამო მოგეთასა, ანუ ქურუმთასა, რომელნიცა საღმრთოდ წინას წარმეტყველებდენ, ანუ წინადვე მოუთხრობდენ; და აგრეთვე მუნ ერნი მროკველობდენ აღსრულებითა ოლიმპიის თამაშობისათა. რომელნიცა აღასრულებდენ დღესასწაულსა ამას მახლობელ ამა ტაძრისა, პათივისათვის ოლიმპიის იუპიტერისათა. ამა ტაძრსა შინა, ღმერთი სახსოვარი და საკვირველი იყო კერპი იუპიტერისა გამოქანდაკებული ზელო ვანის, ჭადიისაგან; და კერპსა ამას რაცხდენ, რიცხვითა შორის შეიღთა სოფლისა საკვირველთა და ღირს სახსოვართასა, მწერალი უკუტეს ესე ვითართა შემდგომლობათა, რომელსა ეწოდა ყავზანი აღწერს ამისთვი შემდგომსა ამას: იგი მოუთხრობს, რომელ იუპიტერ ზის საფარძელსა ზედა ქმნილსა წმინდისა ოქროსაგან და სპილოს ძელოსაგან შემდგარსა, რომლისა სახეჲ იუპიტერის მის-განეჲ გაცემებულ თავსა ზედა მისსა, ადგას გვირგვინი ზეთის ზის ფოთოლთა და სტოებთაგან. ქმნილი, მარჯუტნესა ზელსა შინა უპყრიეს მას. კაცი სპილოსა ძელოსაგან ქმნილი რომელსა ადგას თავსა ზედა ოქროსა გვირგვინი და მარცხენესა ზელთა უპყრიეს სკიპტრად ქმნილი ყოფილთა გუართა მეტალთაგან, და წვერსა მას ზედა სკიპტრისასა არს არწივი მჯდომარე ფერხთა ზედა, რომელიცა აცვია ხამლნი არიან წმინდისა ოქროსაგან ქმნილი და მანტიაჲ ვერცხვითი ოქროსაგან ქმნილი ასხია მას. მანტიაჲსას ზედა არიან სხტა და სხტა გუარნი მხეცნი და ყუთი

ლნი გამოხატულნი.

ტახტი მისი არს შემჯულ სპილოს ძუალითა, და აპა-
ნოზს ხითა, ოქროთა და მრავლითა სხუთა და სხვითა
შაბკად მოჭრილის ნაკვეთებითა. — ოთხთა ფერხთადმი
ამის ტძრისათა ქმნილ იყენენ ოთხნი უყუტ სახელნი მძ-
ლევლობსანი. ეგრეთვე კერპისა მის ორთავე ფერხთა ქვე-
შე ორნი ძლევანი პირის პირ იმა ტახტის ფერხებისა. ორ-
თა წინა ფერხთათანა მის ტახტისათა იყენენ ცალკერძად
გამოქანდაკებულნი, სწინისნი მიმტაცებელნი მცარებთა ყრმე-
ბთა ჭაფელთა, ანუ თიველთა. ხოლო მეორით კერძო იყენენ
შვილნი ნიობისნი, მოწყლულნი ისრითა აპოლონისა და დი-
ანასათა, შორის ფერხთა ამას ტახტისათა გამოხატულ იყე-
ნენ. ჭუჭვი და სხუანი გმირებნი განმტარებელნი დროჲსნი
დერკულისა ბრძოლსა შინა პირის პირ ამაზონელთასა და
სხუთა მრავალთა მოკრინალთა და მებრძოლთადმი.

ადგილი ესე შემჯული იყო ქარტინებით (ანუ სხუა და სხ-
უა სახეებითა მხატრობისათა, ანუ სურათებითა,) წარმომად-
გინებელი უჩანებულისთა ღუაწლთა დერკულისათა, მოხს-
ენებულთა ისტორიებთა შინა, ზემოკერძო ტახტისა მას ჭი-
დიასი, რომელიცა წარმოადგენდა ურთ კერძოდ გრაციებ-
თა, მეორისა კერძოდ მთათა; ამად რომელ იგინი და მეო-
რენიცა ირიცხებოდენ ასულგბად იუპიტერისად, განზრახვისა
მებრ მოლექსეთასა, ს ფეჭუთა ზედა მის ტახტისათა, იდგნენ
ოქროსა ლომები, სადაცა გამოხატულ იყო ბრძოლაჲ ამა-

ზონელთა ჭეშოსთან: საფუძველსა მსსა ზედა წარმოდ-
გენილ იყვნენ სხუა და სხუა უკუტ გუარნი სახენი ოქრ-
ოფსა ნაკუთანი, ესე იგი: შვე აღმომავალი ეტლსა ზედან
თვალსა; იუპიტერ და ყრმები გრაცებნი, ესე იგი: მერკური,
ვესტა, და ვენერა; მიმღებელნი კუპიდონისა: გარდა ამათსა
გამოხატულებასა კადე, იპოვებოდიან მუნ კვალად მემდგო-
მნიცა ესე: აპოდონ, დიანა, მინერვა, ღებკულეს, ამფიტრიტრ,
ნეპტუნ და მათეატი. რომელიცა წარმოდგენილ იყო ვით-
არცა მიმავალი უნეტა, ანუ (ცხენითა).

(ზოგი შემდგომ ნომერში იქნება).